

Družinski Tednik

Leto XIII.

V Ljubljani, 4. decembra 1941-XX.

Štev. 49 (633)

Lisastemu konju lise ne iz-
brišeš.

Slovenski rek

Družinski Tednik

Izšla ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predst. št. 345. Telefon št. 33.32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor le treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lra, 1/2 leta 20 lra,
vse leto 40 lra. V tujini
64 lra na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostopna petina vrsta
ali njen prostor (višina 5 mm in širina
55 mm) 2.70 lra; v oglasnem delu 1.70 lra.
V dvostranem tisku cene po dogovoru. —
Notice: beseda 0.80 lra. Mali ogle-
si: beseda 0.40 lra. Oglasni davek povod
se posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijanščina za Slovence

(Gl. str. 9.)

Važni sklepi rimske vlade

Člani vlade pozdravljajo junaške borce Gondarja,
Marmarike in italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji

Rim, 30. nov. Včeraj se je sestal
ministrski svet. Na dvanajsti dan bitke
v Marmariki je poslal pozdrave
Italijanov junaškim borcev v Gon-
darju, katerih idealno zastavo je do-
movina poverila mladim, ki jo bodo
nekega dne za vedno ponesli v de-
želo, ki jih je posvetila kri treh boj-
nih generacij. Ministrski svet je po-
slal pozdrave tudi borcev v Marma-
riki in italijanskemu ekspedicijskemu
zboru v Rusiji, ki se v polnem brat-
stvu orožja z nemškimi tovariši bore
proti obupnim ofenzivnim naporom
angleškega imperija in proti poslednji
obrambi boljševizma. Nadalje pozdrav-
lja ministrski svet prebivalstvo južne
in otočne Italije, ki je združeno v mi-
ru in disciplini z vojak, proti napad-
om sovražnika in kaže vsemu svetu
neomajno voljo po zmagi italijanskega
naroda.

Ministrski svet je odobril razen
običajnih upravnih zadev naslednje
odredbe na predlog Duceja Fašizma
in šefa vlade:

Narč zakona o davčnih olajšavah
v prid narodnega združenja družin
padlih v vojni.

Narč zakona o novih ukrepih v
prid nacionalnega dela bojevnikov pri
melioracijski akciji v Pontinu, ki na-
preduje s popolnim uspehom. Pričela
je že zaključna faza velikega pod-
jetja s prenosom lastništva pontinske
zemlje kolonom, sedaj pa bo s pose-
bnimi odredbami o financiranju s po-
močjo države omogočena dokončna go-
spodarska ureditev obdelane zemlje.
Z zakonskim načrtom bo zagotovljena
primerna zaščita interesov vpoklica-
nih, kolikor se ne morejo udeležiti
natečajev za vstop v državno upravno
službo in kolikor ne morejo opraviti
izkušenj za napredovanje.

Sprejet je bil zakonski načrt glede
prepovedi odstranjevanja in obvezno-
sti prijave vojnega materiala v svrhu
zaščite javne varnosti. Prepovedano
je odstranjevanje brez oblastvenega do-
voljenja orožja, municije in eksploziv-
ne snovi. Ta vojni material je dolžan
vsakdo prijaviti pristojnim oblastem.
Z zakonskim načrtom se ustanovijo
fondi za pospeševanje ribarstva v
Dalmaciji in na Kvarneru, predvsem
za tehnično organizacijo ribolovstva.
Sprejet je bil zakonski načrt glede
pristojnosti v spornih vprašanjih v
primerih revizicij.

Na predlog Duceja, notranjega mi-
nistra, so bili sprejeti zakonski na-
črti glede imenovanja Visokega Ko-
misarja z nalogo izdajanja ukrepov
glede izvedbe italijansko-nemških spo-
razumov za Visoko Adžo; zakonski
načrt za zagotovitev tesnejšega sode-
lovanja med organi Stranke in organi
policije tudi glede nalog, ki jih ima
Stranka pri urejanju potrošnje.

Na predlog ministra za Italijansko
Afriko je bil sprejet zakonski načrt
glede povojnega skupnega uživanja
dopustne dobe, katere v Italijanski
Afriki uslužbeno osebje ne more se-
daj izkoristiti.

Na predlog finančnega ministra so
bili sprejeti zakonski načrti glede pre-
vzema dediščine Američana Anderse-
na Kristiana po državi, glede podaljš-
anja rokov do 31. decembra 1942 za
izredne davke upravnikov in ravnate-
ljev trgovskih družb in glede podaljš-
anja roka za prijave raznih davščin.

Na predlog Duceja, vojnega mi-
nistra, je bilo sprejetih več zakonskih
načrtov, s katerimi se sankcionira no-
va ureditev tehnične službe v vojski
in se ustanovi med drugim inspekto-
rat motoriziranih in oklopnih čet, ter
zakonski načrt glede rekrutiranja ofi-
cirjev in podoficirjev v stalno vojaško
službo.

Na predlog Duceja, ministra za mor-
narico, je bil sprejet zakonski načrt,
ki ureja položaj oficirjev kr. morna-
rice, ki se pogrešajo, in glede napre-
dovanja oficirjev kr. mornarice.

Na predlog Duceja, ministra za le-
talstvo, je bil sprejet dekret glede se-
stave višje komisije za napredovanje
oficirjev kr. letalstva v času vojne.
Določene so bile norme za podelitev
vojaške letalske kolajne za dolge po-
lete.

Na predlog ministra za narodno
vzgojo je bilo sprejetih več zakonskih
načrtov, tako zakonski načrt glede
ustanovitve didaktičnih središč, s po-
močjo katerih se bo poglobilo in iz-

podbujalo delovanje vzgojnikov, za-
konski načrt glede oprostitve plačova-
nja univerzitetnih taks za italijanske
dižake z dalmatinskega ozemlja, ter
zakonski načrt, ki poverja kr. akade-
miji Italije nadzorstvo nad zgradbami
in kraji, ki so v zvezi z velikimi za-
služnimi Italijani.

Na predlog ministra za javna dela
je bilo sprejetih več zakonskih načr-
tov, in sicer glede razširitve delova-
nja avtonomnega zavoda puljskega vo-
dovoda na področje Luvanie, glede
naknadnih kreditov za dovršitev jav-
nih del v rudniških središčih Arsije
in Carbonije ter v Siciliji z namenom,
da se zboljšajo življenjski pogoji de-
lavstva v področjih žvepljenih rudni-
kov Sicilije. Sprejet je bil tudi zakons-
ki načrt glede uvažanja in izvažanja
električne energije, s katerimi bo olaj-
šano uvažanje električne energije iz
tujine. Avtonomnemu državnemu pod-
jetju za ceste so bile dodeljene nove
naloge pri gradnji in upravljanju
cestnega omrežja.

Na predlog ministra za kmetijstvo
in gozdove je bil sprejet zakonski na-
črt glede olajšav, ki naj pospešijo re-
jo domačih živali.

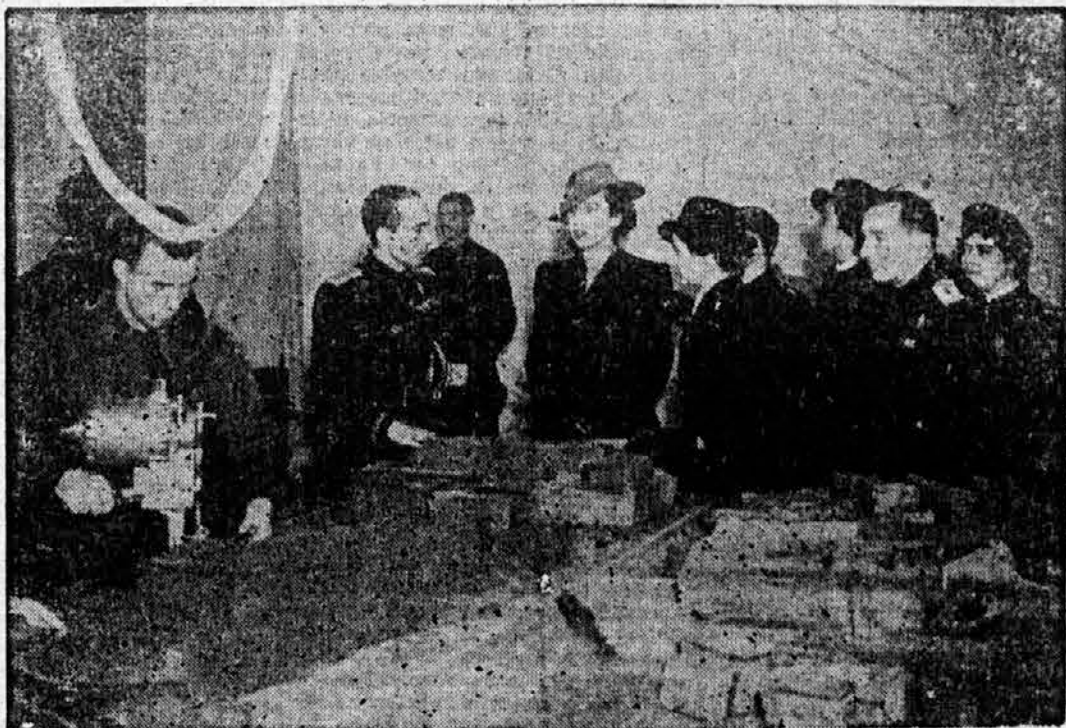
Na predlog ministra za promet so
bili sprejeti zakonski načrti glede
olajšav pri gradnji in popravljanju
ladij in železniških olajšav za trans-
port materiala ter glede zboljšanja
položaja osebja trgovske mornarice.
Z zakonskim načrtom se ureja tudi
odškodnina za izgubo ladij, ki imajo
nad 1000 ton.

Na predlog ministra za korporacije
je bil sprejet dekret glede ureditve
položaja vpoklicancev tramvajskih in
drugih podjetij. Z zakonskim načrtom
se dopolnjujejo odredbe za pospeše-
vanje svilarstva. Ustanovljenih je bilo
9 stipendij za študij rudarstva in ge-
ologije na kr. univerzi v Cagliariju.
Nadaljnji sprejeti zakonski načrt omo-
goča ministru za korporacije strogo
kontrolno cen industrijskih proizvodov.

Na predlog ministra za ljudsko kul-
turo je bil sprejet zakonski načrt, ki
ureja nakazovanje državnih nagrad
filmskim proizvajalcem in ki določa
razne olajšave za nacionalno kinema-
tografsko industrijo ter nadzira delo-
vanje kinematografske produkcije. S
posebnim zakonskim načrtom se ure-
ja širjenje kulture v tujini. Nadaljnji
zakonski načrt se tiče cen v hotelih
in prenočiščih za nadaljnja štiri leta
prejšnje tozadevne določbe.

Na predlog ministra za valute je
bil sprejet zakonski načrt, ki določa
nove norme glede premoženja oseb
ameriškega državljanstva. Zakonski
načrt odreja obveznost prijave vseh
nepremičnin v Italiji, katerih lastniki
so severno-ameriški državljani ter
prijavo premoženja v Italiji prebiva-
jočih Američanov.

Ministrski svet se bo spet sestal
27. decembra, ko bo obravnaval pro-
račune za leto 1942 XX/1943-XXI.

Kr. Vis. Princeza Piemontska v laboratoriju »IX. maja«, kjer izdelujejo vojaške oblačilne potrebščine.

Naredbe Visokega Komisarja

Predpisi za proizvodnjo lesa in izvoz drv

Visoki Komisar za Ljubljansko po-
krajino glede na svoje navedbe z dne
7. junija 1941-XIX št. 39 o predpisih
za proizvodnjo in prodajo rastlinske-
ga kuriva v Ljubljanski pokrajini, z
dne 28. junija 1941-XIX št. 53 o pred-
pisih za proizvodnjo in prodajo ce-
luloznega lesa in z dne 17. septembra
1941-XIX št. 103 o predpisih za izvoz
lesa, na podlagi kr. ukaza z dne
3. maja 1941-XIX št. 291 in smatra-
joč za potrebno, izdati nove predpise
ter preurediti in poenotiti že izdane
predpise glede ureditve lesne pr-
vodnje in izvoza drv in lesnega oglja

odreja:

Splošne določbe za proizvodnjo lesa

Clen 1 Vsak lastnik gozda v Ljub-
ljanski pokrajini je dolžan proizvajati
kar največ lesa.

Clen 2. Gozdovi, ki so po veljajočih
gozdnih predpisih zreli za sečnjo, se
morajo izkoristiti po lastnikih samih
ali po podjetnikih v času in ob po-
gojih, ki jih določi Visoki Komisarjat
po poveljstvu ljubljanske kohorte
državne gozdne milice.

Clen 3. Določbe prednjega člena se
uporabljajo tudi na posamič rastoča
drevesa in na drevesne skupine zun-
aj gozda, izjemši drevesa vzdolž
javnih cest.

Clen 4. Lastniki gozdov smejo te
izkoristiti intenzivno po vseh pravilih
gozdarstva, z izseko že dozorele glav-

nine, pri čemer morajo upoštevati v
gozdu že vzniklo podrast.

Ne glede na obseg gozda je odprav-
ljena obveznost predhodne dovolitve
za sečnjo.

Clen 5. Za gozdne enote, za ka-
tere obstoji gospodarski načrt sečnje,
ki je bil redno odobren, se mora
opraviti v gozdarskem letu 1. nov.
1941-XX do 31. oktobra 1942-XXI iz-
koriščenje v podvojenem obsegu, ta-
ko da se izrazi sečnja tudi v odsekih,
ki so določeni za izkoriščenje v go-
zdarskem letu 1942-XXI do 1943-XXII.

Clen 6. Vsak gozdni lastnik mora
hkrati s sečnjo opraviti tudi čiščenje,
redčenje in klesčenje gozda.

Clen 7. Če bi se izkoriščenje v do-
ločenih rokih ne izvedlo ali bi se iz-
vedlo drugače, nego je določeno, od-
vzame po opozoritvi lastnika po dr-
žavni gozdni milici ravnateljstvo dr-
žavnih gozdov Visokega Komisarjata
gozdno ploščino in si pridrži, izkori-
stili jo neposredno ali pa po podjetju,
ki ga določi samo.

Odvzemna cena se določi brez pri-
tožbene pravice na podlagi tržne ce-
ne dobljenih proizvodov z odbitkom
vseh stroškov izkoriščenja in prevoza.

Zoper proizvajalce, ki ne izpolnijo
dolžnosti izkoriščenja, se izreče kazen
od 10% do 60% odvzemne cene.

Clen 8. Da se zagotovi redna oskrba
z lesom in lesnim ogljem glede na
potrebe pokrajine in potrebe izvoza,
morajo lastniki posekanega lesa (v
kar se šteje tudi izdelano oglje) in
lastniki pomožnih sredstev, ki so po-

trebna za predelavo, prevoz in odda-
jo lesa, ta izkoristiti ob pogojih, ki
jih določi Visoki Komisarjat po po-
veljstvu ljubljanske kohorte držav-
ne gozdne milice.

Ce se lastnik ne ravna po teh
predpisih ali če se pokaže potreba,
lahko odvzame po opozoritvi prizade-
tih po državni gozdni milici gozdno
ravnateljstvo že posekani les (v kar
se šteje tudi izdelano oglje) ter pro-
izvajalna in prevozna sredstva, po-
trebna za čim boljše izkoriščenje lesa.

Odvzemna cena se določi brez pri-
tožbene pravice na podlagi tržne ce-
ne ali cene, določene v uradnih cenih,
z odbitkom vseh nastalih stro-
škov.

Zoper zamudnike se izreče kazen
od 10% do 60% odvzemne cene.

Clen 9. Gozdni lastniki morajo ob
začetku gozdarskega leta, vendar ne
kasneje od 15. nov. vsakega leta, pri-
javiti svoji občini vse množine lesa,
ki jih imajo na dan 1. novembra vsa-
kega leta in količine lesa, ki jih mo-
rajo po določbah člena 1. proizvesti
v novem gozdarskem letu.

Količine lesa se morajo ločiti v drva
in celulozni les, les za oglje in les
za obdelavo.

Občine morajo poslati Visokemu Ko-
misariatu poveljstvu državne gozdne
milice, najkasneje do vstetega
30. novembra povzetek vseh prijav.

Za tekoče gozdarsko leto se morajo
vložit prijave pri občinah do vstete-
ga 15. dec. 1941-XX, ki jih morajo
odposlati do vstetega 31. decembra
1941-XX.

Posebne določbe za rastlinsko kurivo

Clen 10. Po pokritju potreb Ljub-
ljanske pokrajine ura ava trgovino
z rastlinskim kurivom (drvmi, celuloz-
nim lesom in ogljem) v celoti Visoki
Komisarjat, ki opravlja te posle po
odrejenem vnateljstvu državnih go-
zdov ob sodelovanju in po navodilih,
ki jih izda poveljstvo kohorte dr-
žavne gozdne milice v Ljubljani.

Zaradi tega sta proizvajalci in in
trgovci prepovedana izvoz in izvoz-
na prodaja rastlinskega kuriva. Na
zahtevo državne gozdne milice morajo
odstopiti ravnateljstvu državnih go-
zdov presežke svoje proizvodnje nad
potrebo pokrajine po ceni in ob po-
gojih, ki jih določi Visoki Komisarjat.

Clen 11. Železniška uprava in pre-
vozna podjetja ne smejo prevzeti rast-
linskega kuriva za odpravo iz Ljub-
ljanske pokrajine, če ima interesent
potrdilo o izvoru, ki ga izda carinar-
nica in ga vidira državna gozdna mi-
lica in ravnateljstvo državnih gozdov.

Clen 12. O svojem poslovanju pri
izvajanju teh odredb mora ravnatelj-
stvo državnih gozdov voditi posebno
upravno računovodstvo.

Clen 13. Da bi se čimbolj pospešila
proizvodnja lesnega oglja in drv, bo
dovoljevalo ravnateljstvo državnih go-
zdov proizvajalcem, ki so se pravilno
zavezali in so dejansko dosegli do-
ločene količine, nagrado, ki se dogo-
vori a pogodbo.

Clen 14. Proizvajalci drv in lesnega
oglja morajo do 1. in 15. dan vsakega
meseca pisмено sporočiti Visokemu

Rimska škola mladina priučila valno za vojake na frontah.

Komisariatu (poveljateljstvu kohorte gozdne milice) količino oglja ali drv, ki so jo proizvedli, količino, ki so jo oddali v potrošnjo v tem polmesečju in količino, ki jo še imajo.

Člen 15. Celotna ureditve, omenjena v členu 10., ki je že uveljavljena za lesno ogelje, velja za drva od 24. oktobra t. l. dalje.

Kazenske določbe

Člen 16. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju od 1000 do 10.000 L., v hujših primerih pa z zapornim do šestih mesecev.

Poleg tega se sme odrediti tudi zaplenba blaga in odvzeta obrtna ali trgovska pravica.

Člen 17. Z dnem uveljavitve te naredbe so razveljavljene naredbe z dne 7. junija 1941-XIX št. 39, 28. junija 1941-XIX št. 53 in 17. septembra 1941-XIX št. 163.

Člen 18. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 26. novembra 1941-XX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLO

Predpisi za trgovsko prodajanje občinstvu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije o obratih z dne 5. novembra 1931., na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, urediti trgovsko prodajanje občinstvu,

po zaslišanju Zbornice za trgovino in industrijo,

odreja:

Člen 1. Za trgovsko prodajanje blaga občinstvu na debelo ali na drobno, tudi v obliki potujočega obrta, je potrebna posebna dovoljenja v smislu § 60. in nasl. zakona o obratih z dne 5. novembra 1931.

Dovoljenja izdaja Visoki Komisar po lastnem neprevzetem predurku, upoštevaje krajevne potrebe.

Člen 2. Dovolitev se lahko odvzame:

a) če bi trgovec ali njegov odgovorni poslovedca odtegoval trga za prodajo namenjenega blaga ali ga uničil,

b) če bi trgovec ali njegov odgovorni poslovedca prodajal tako blago po višjih cenah, nego so obsežene v maksimalnih cenikih, kakor koli dovoljene po pristojnih oblastih,

c) ne glede na časovni razstoj med prekršitmi, če je bil trgovec dvakrat zapored kaznovan zaradi kršenja navedenih živilih in oskrbovanja vedbe.

Člen 3. Ustanovam in osebam, ki ob času, ko stopi ta naredba v veljavo, izvršujejo trgovsko prodajanje karkršne koli vrste blaga, se brez vsake obilnosti dovoljuje nadaljevali obrt, kolikor ni po nasprotnih določbah za posamezne vrste trgovine potrebna pooblastitev Visokega Komisarja.

Tudi za te se uporabljajo določbe iz prednjega člena 2.

Člen 4. Za vsakršen preustroj, razširitev ali prenos sedeža in prenos lastništva po pogodbi med živimi za že obstoječe trgovinske obrate ali ki se še dovolijo na podlagi te naredbe, je potrebna dovolitev Visokega Komisarja.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 21. novembra 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLO

Najvišje cene svinjskega mesa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je smatraj za potrebno, da se določijo maksimalne prodajne cene svinjskega mesa, črnim in belim kravicam odrediti naslednje:

1. Prodajna cena za svinjino domačega izvora se v prodaji na drobno določa takole:

zadnji del (hrbet in stegno) 21 lir za kg, prednji del (pleče, rebra, vratovina in trebušina 18. drob: jetra, jezik, pljuča, srce, vranica, ledvice 10, glav in noge 10, črne kravice 8, bele kravice 10 lir za kg.

Za meso brez kosti se cena ne sme zvišati za več kot 25%.

Priklada kosti ne sme presegati 20% teže celotnega nakupa.

2. Ta cenik velja na ozemlju mesta Ljubljane brezpogojno. Okrajna udeležstva pa lahko določijo še nižje cene, vsako zvišanje cen pa mora odobriti Visoki komisar.

Kršitelji te naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. III. 1941.

Naredba je objavljena v Službenem listu z dne 26. novembra in je tega dne stopila v veljavo.

Porazdelitev tekstilnih izdelkov, obutve in oblačil

Dodatno k že izdanim okrožnicam v gorenji zvezi se pojasnjuje sledeče:

I. Lisičje, zajčje in druge kože niso podvržene nakaznicam, toda trgovina z njimi je dopustna le med proizvajalci, trgovci in konfektioniisti; prepoved njihove prodaje občinstvu ostane v veljavi. Izdelani kožuhovalni mufi niso vezani na nakaznice in se morejo prosto prodajati.

II. Oficirji in podoficirji lahko v primeru premeslitve v operativne oddelke ali v primeru vkrcanja dobijo od trgovinsko-industrijske zbornice ali okrajnih glavarstev nabavne bone za opremne predmete v odnosu do namembe na pr. obutev, ki so del pohodne uniforme, ali obutev za letalce, ali gumijaste škornje, po tem, ali gre za osebe kraljeve vojske, ali letalstva ali mornarice.

Du stranka dobi omenjeno dovoljenje ali nabavni bon, mora predložiti trgovinsko-industrijski zbornici ali okrajnemu glavarstvu odhodno povelje. Če je podrejena vojni mornarici, predloži potrdilo tega oblastva, ki izpričuje, da je prejel nalog za vkrcanje in nosi bistveno podatke naloge (izdanega od mornariškega ministrstva za oficirje in od višje komande C. R. E. M. za podoficirje).

III. Podložki in kanafas za ovratnike na oblačilih, velblodja dlaka in žima za nadevanje se smatrajo kot predmeti, ki niso podvrženi osebnim nakaznicam.

IV. Za otroke stare do 4 let je prodaja kožuhoval prost, če so kožuhi konfekcionirani z domačimi krzni. Za konfekcije z opremo iz domačih krzov se zahtevajo samo točke, ki odpadejo na konfekcije.

V. Kot obutev za otroke pod 12 mesece se smatra obutev do najvišje mere 13 cm. V pojasnili določb št. 17 navedbe št. 144. Sl. L št. 512-90-41, ki se tičejo prodaje športnih predmetov, se pojasnjuje, da v kolikor gre za prodajo obutve, veljajo navodila za ono obutev, ki je namenjena športnemu udeleževanju: planinstvu, nogometu, tekni, kolesarstvu, sabljanju, hokeju, smučarstvu in boksanju. Za copate z gumijevim podplatom je zahtevati število točk, določeno na 4. točki (odstavku) tabele za obutev.

VI. Domači jopiči so enako vredni nočni pižami (št. 16 tab. A — 20 točk).

Z vezanimi tkaninami v katerih prevladujejo vezanine, je treba postopati enako kakor s šipkami in z vezanimi, t. j. da je njih prodaja po določbi tab. E. prosta.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, prodajalcev in pridelovalcev je mestni tržni urad spet predložil Visokemu Komisarju najvišje cene za tržno blago v Ljubljani za prihodnjih 14 dni ter jih je ta odobrili.

Z odlokom VIII-7 Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 1319-4 veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka f. decembra zjutraj do nedelje 14. decembra zvečer.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati se naslednje:

Domači krompir na drobno 1.30 L.; zelena glave na drobno izpod 10 kg 0.60 L.; zelena glave na debelo 0.50 L.; kisto zelje ljubljanskih zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50 L.; kisto zelje na drobno 2 L.; repa na drobno izpod 10 kg 0.70 L.; repa na debelo 0.50 L.; kisto repa 2 L.; rdeče zelje 1 L.; ohrovt 1 L.; evetača 3.20 L.; brstni ohrovt 5 L.; koleraba 1 L.; debela koleraba do 4 kom.

na kilogram 2 L.; rumena koleraba 0.50 L.; rdeča pesa 1.75 L.; rdeči korenček brez zelenja 2.50 L.; rumeno korenje na drobno 0.80 L.; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.20 L.; peteršilj 2.50 L.; por 3 L.; zelena 2.40; črna redkev 1.20 L.; osnžen bren 3 L.; domača čebula 2 L.; šalota 2 L.; česen 25 glavice na kilogram 4 L.; orebljena endivija 3 L.; orebljeni veliki motovilec 6 L.; orebljeni mali motovilec 8 L.; orebljeni domači radič (cikorija) 3 L.; domači zeleni radič 3.65 L.; mahka špinata 2.50 L.; trda špinata 1.50 L.; liter suhih bezgovi jagod 6 L.; kilogram suhega šinka 8 L.; kilogram letošnjega suhega lipovega cvetja 20 L. Domača jabolka: 1. kanadka, dolenska voščenska, renete (Harbertova, šampanska, landsberska, kaselska in Baumannova) 4.50 L.; II. kosmači, zelenci, tafelki, rožmarinčki, carevič 3.40 L.; III. zdrava, drobna jabolka vseh vrst 2 L.; IV. obložena, črvena in nagnila jabolka za vkuhanje 1.50 L.; domače kufine 3 L.; domači kostanj 3 L.; domači orehi na drobno 11 L. Gobe: a) rumeni in rjavi ježek, štorovke liter 1 L.; b) liter lišček in večjih zimskih kolobarnje (mrznic, sivk) 1.50 L.; c) liter sirovk, možkov (jelenovega jezika), žemljica, ovčjega vimena 2 L.; d) liter malih sivk za vlaganje (mrznic) 2.50 L.; e) kilogram mladih čebularjev ali maslenk 3 L.; f) kilogram jurčkov z zaprtim klobukom 10 L.; g) kilogram jurčkov z odprtim klobukom 6 L. Kuncji žive teže 10 L.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi posebni cenik za uvoženo zelenjavo in sadje.

Vse te najvišje cene cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na živilskih trgih, na Vodnikovem in Pogodnjem trgu, ter v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih v vsej mestni občini Ljubljani.

Z vsem poudarkom pa spet opominjamo gospodinj, da ne smejo preplačevati blaga, ker ga s tem draže same sebi in vsemu prebivalstvu. Preplačevanje je prav tako kaznivo kot prodajanje po nedopustnih višjih cenah, nadzorstvo je pa vsak dan strožje in kaznovane so bile tudi že gospodinj za preplačevanje, ker s tem dvignejo petuho veržništvo. Gospodinj in kupovalke naj same pomarajo pri nadzorovanju najvišjih cen ter nadzirajo uradne organe v boju proti dražnjini, predvsem naj pa pomagajo in sploh izkoristijo prebivalstva.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o pribitkih v prodaji na drobno in debelo. Z naredbo so določeni pribitki v odstotkih na nabavne cene po fakturi, zvišane za prevozne stroške, take, davčine in pristojbine, kar se mora dokazati z ustreznimi listinami. Tako veljajo za manufakturo pribitki od 10 do 20% na debelo, do 50% na drobno, za obutev pa 30% na drobno itd.

Italijansko ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da se lahko svinjsko, ovčje in kozje meso prodaja tudi v prvih treh dneh v tednu. Prodaja govejega mesa ostane še dalje omejena samo na soboto in nedeljo. Še dalje je omejena prodaja perutnine samo na nedeljo, ponedeljek in torek, divjačino pa lahko prodajajo vse dni v tednu.

Italijansko ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da je od 1. decembra dovoljena izdelava piškotov in drugega peciva, v kolikor je to v skladu z zadnjim predpisom o sestavi peciva. Piškote bodo lahko prodajali samo slašničarnam in javnim obratom, ne pa pekem. Piškote bodo lahko ljudje nakupili samo proti predložitvi krušne nakaznice. Namesto 100 gramov kruha bodo dobili 50 gramov piškotov.

Po naredbi o zbiranju starih kovin morajo v novomeškem okraju prijaviti zalogo starega železa do dveh stotov in starih kovin do 5 kg občinam. Navesti morajo količino in šrambo železa. Stare kovine smejo odstopiti samo pooblaščenim podjetjem.

Ljubljanski mestni svet je imel svoje seje pretekli četrtek zvečer. Najprej je župan dr. Adlešič počastil spomin umirlih zaslužnih Ljubljančanov, nato ga podal predsedstvo poročilo. Potem so bila na dnevnem redu poročila finančnega odbora in poročila drugih odborov. Ljubljanski mestni svet je odobril računski sklep bilance za leto 1940/41, čigar prebitok znaša skoraj 6 milijonov din.

Mestna plinarna ljubljanska praznuje ta mesec osmdesetletnico. Vseh 80 let ni ugasnil ogenj v pečeh ljubljanske plinarne. Za ta jubilej je vodstvo sklenilo, da bo skoraj brezplačno napeljala plin v štiri stare stanovanjske hiše z najmanj štirimi stanovanji, da bodo mogli vsaj nekateri stanovalci starih hiš uživati ugodnost kurjave s plinom, ki jo imajo v Ljubljani po večini samo nove hiše. Razen tega bo plinske aparate mestna plinarna prodala interesentom po znižanih tovarniških cenah, kolikor ima pač zalogo. Likratni mestna plinarna vabi hišne posestnike, da se prijavijo za napeljavo plina v svoje hiše v čim večjem številu.

Mestno ljubljansko poglavarstvo že zmerom potrebuje več opremljenih sob za nastanitve Italijanskih častnikov in uradnikov. Zato naj Ljubljančani, ki oddajajo sobe, naznanijo to v mestnem glavnem vložišču v hiši mestnega magistrata.

Začasni živilski trg v Mostah so odprli 3. decembra na željo zastopnic ljubljanskih gospodinj. Nov trg ima prostor med lekarno Garlus in ljudsko šolo na Zaloški cesti. Seveda bodo tudi za ta trg veljali isti predpisi, kakor za glavni Vodnikov trg. Gospodinj iz Most bodo tega sklepa gotovo vesele, ker jim ne bo več treba hoditi v mesto po zelenjavo in drugo povrtnino.

Marsikatera gospodinja, ki je dobila živilske nakaznice za decembra na domu, ni našla, pri katerem trgovcu bi ta mesec nakupovala. Vsem tistim sporocila prehranjevalni urad, da morajo nakupovati vse živilske potrebščine pri tistem trgovcu, pri katerem so nakupovale prejšnji mesec, ker bodo tudi trgovci dobivali isto množino blaga kakor prejšnji mesec.

Kopaliske naprave v kopalisku Kolceji bodo najmoderneje in bodo ustrezale vsem higijenskim zahtevam modernega kopaliska. Vodo v bazenu bodo na primer vsakih 24 ur napeljali skozi posebne čistilce, ki bodo odstranili bazena črpalni vodo in jo potem prečiščeno v posebnih čistilcih in razkuženo s klorom spet odvajali v bazen. Tako bo torek voda zmerom čista in tudi primerno topla, ker ji bodo stalno dovajali tople in mrzle vode. Nečistoče, ki se bo nabrala vsak dan na dnu bazena, bodo pa čisti s posebnimi krtačami in jo od tam odvajali v kanal. Kabin bo v kopalisku le malo, omare pa sploh ne bo, ker bo vsak lahko oddal obleko pri posebnih garderobierkah, sletel se bo pa lahko v posebnih slašnicah. Tako bo kopalisce lahko sprejelo čim več kopalcev. Takoj spomlad bomo začeli z velikosti povprečnega človeka. Ta tehnična ima udobno urejeno posteljo; nje os je pa sredi tehnice. Človek se mora na to posteljo vleči, tako da je njegovo težišče na osi tehnice, da tehnična obmiruje.

Kakor hitro človek zaspi, je opaziti na tehnični nekaj zanimivega. Tisti kence, kjer so človekove noge, se vselej nagne navzdol. Tako so ugotovili, da postane med spanjem človekova glava lažja. Učenjaki trdijo, da to pomeni, da pri spanju odteče del krvi iz možgan v spodnji del telesa. Zagovorniki te teorije skušajo z raznimi pripomočki potegniti kri iz glave in svetujejo ljudem, da bolhajo za nesposobnostjo, naj si ovijajo noge z vlažno krpo. Nasprotniki te teorije pa trdijo, da je pogosto videti pri snečih, da imajo v glavi več krvi, kakor kadar so budni. Razen tega odtok krvi iz glave v noge se ne pomeni, da postaja glava lažja, zakaj kri nadomesti vodena tekočina, ki se nahaja v hrbtnici in možganih.

Ura v glavi je nezanesljiva

Znano je, da se nekateri ljudje zjutraj zbuje točno ob isti uri, ko so se zvečer odločili, da morajo vstati. O takšnih ljudeh pravimo, da imajo ura v glavi. Ta ura pa ni pri vseh enako točna. Pogosto človek vso noč nemirno in slabo spi, ker podzvedno

nedeljo, ponedeljek in torek, divjačino pa lahko prodajajo vse dni v tednu.

Italijansko ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da je od 1. decembra dovoljena izdelava piškotov in drugega peciva, v kolikor je to v skladu z zadnjim predpisom o sestavi peciva. Piškote bodo lahko prodajali samo slašničarnam in javnim obratom, ne pa pekem. Piškote bodo lahko ljudje nakupili samo proti predložitvi krušne nakaznice. Namesto 100 gramov kruha bodo dobili 50 gramov piškotov.

Po naredbi o zbiranju starih kovin morajo v novomeškem okraju prijaviti zalogo starega železa do dveh stotov in starih kovin do 5 kg občinam. Navesti morajo količino in šrambo železa. Stare kovine smejo odstopiti samo pooblaščenim podjetjem.

Ljubljanski mestni svet je imel svoje seje pretekli četrtek zvečer. Najprej je župan dr. Adlešič počastil spomin umirlih zaslužnih Ljubljančanov, nato ga podal predsedstvo poročilo. Potem so bila na dnevnem redu poročila finančnega odbora in poročila drugih odborov. Ljubljanski mestni svet je odobril računski sklep bilance za leto 1940/41, čigar prebitok znaša skoraj 6 milijonov din.

Mestna plinarna ljubljanska praznuje ta mesec osmdesetletnico. Vseh 80 let ni ugasnil ogenj v pečeh ljubljanske plinarne. Za ta jubilej je vodstvo sklenilo, da bo skoraj brezplačno napeljala plin v štiri stare stanovanjske hiše z najmanj štirimi stanovanji, da bodo mogli vsaj nekateri stanovalci starih hiš uživati ugodnost kurjave s plinom, ki jo imajo v Ljubljani po večini samo nove hiše. Razen tega bo plinske aparate mestna plinarna prodala interesentom po znižanih tovarniških cenah, kolikor ima pač zalogo. Likratni mestna plinarna vabi hišne posestnike, da se prijavijo za napeljavo plina v svoje hiše v čim večjem številu.

Mestno ljubljansko poglavarstvo že zmerom potrebuje več opremljenih sob za nastanitve Italijanskih častnikov in uradnikov. Zato naj Ljubljančani, ki oddajajo sobe, naznanijo to v mestnem glavnem vložišču v hiši mestnega magistrata.

Začasni živilski trg v Mostah so odprli 3. decembra na željo zastopnic ljubljanskih gospodinj. Nov trg ima prostor med lekarno Garlus in ljudsko šolo na Zaloški cesti. Seveda bodo tudi za ta trg veljali isti predpisi, kakor za glavni Vodnikov trg. Gospodinj iz Most bodo tega sklepa gotovo vesele, ker jim ne bo več treba hoditi v mesto po zelenjavo in drugo povrtnino.

Marsikatera gospodinja, ki je dobila živilske nakaznice za decembra na domu, ni našla, pri katerem trgovcu bi ta mesec nakupovala. Vsem tistim sporocila prehranjevalni urad, da morajo nakupovati vse živilske potrebščine pri tistem trgovcu, pri katerem so nakupovale prejšnji mesec, ker bodo tudi trgovci dobivali isto množino blaga kakor prejšnji mesec.

Kopaliske naprave v kopalisku Kolceji bodo najmoderneje in bodo ustrezale vsem higijenskim zahtevam modernega kopaliska. Vodo v bazenu bodo na primer vsakih 24 ur napeljali skozi posebne čistilce, ki bodo odstranili bazena črpalni vodo in jo potem prečiščeno v posebnih čistilcih in razkuženo s klorom spet odvajali v bazen. Tako bo torek voda zmerom čista in tudi primerno topla, ker ji bodo stalno dovajali tople in mrzle vode. Nečistoče, ki se bo nabrala vsak dan na dnu bazena, bodo pa čisti s posebnimi krtačami in jo od tam odvajali v kanal. Kabin bo v kopalisku le malo, omare pa sploh ne bo, ker bo vsak lahko oddal obleko pri posebnih garderobierkah, sletel se bo pa lahko v posebnih slašnicah. Tako bo kopalisce lahko sprejelo čim več kopalcev. Takoj spomlad bomo začeli z

velikosti povprečnega človeka. Ta tehnična ima udobno urejeno posteljo; nje os je pa sredi tehnice. Človek se mora na to posteljo vleči, tako da je njegovo težišče na osi tehnice, da tehnična obmiruje.

Kakor hitro človek zaspi, je opaziti na tehnični nekaj zanimivega. Tisti kence, kjer so človekove noge, se vselej nagne navzdol. Tako so ugotovili, da postane med spanjem človekova glava lažja. Učenjaki trdijo, da to pomeni, da pri spanju odteče del krvi iz možgan v spodnji del telesa. Zagovorniki te teorije skušajo z raznimi pripomočki potegniti kri iz glave in svetujejo ljudem, da bolhajo za nesposobnostjo, naj si ovijajo noge z vlažno krpo. Nasprotniki te teorije pa trdijo, da je pogosto videti pri snečih, da imajo v glavi več krvi, kakor kadar so budni. Razen tega odtok krvi iz glave v noge se ne pomeni, da postaja glava lažja, zakaj kri nadomesti vodena tekočina, ki se nahaja v hrbtnici in možganih.

Ura v glavi je nezanesljiva

Znano je, da se nekateri ljudje zjutraj zbuje točno ob isti uri, ko so se zvečer odločili, da morajo vstati. O takšnih ljudeh pravimo, da imajo ura v glavi. Ta ura pa ni pri vseh enako točna. Pogosto človek vso noč nemirno in slabo spi, ker podzvedno

misli na trenutek, ko bi se moral zbuditi. Dobra budilka je dragocnejša in boljša od takšnega slabega spanja. Tisti, ki misli, da čut za čas tudi v spanju deluje, se moti.

Gramofonske plošče namesto uspanja

Naposled imamo še teorijo o dražljajih, po kateri spanje ne nastopi zaradi izostanka dražljajev, temveč zaradi ponavljanja enoličnih ločnih dražljajev. Zagovorniki te teorije trdijo, da tudi mati uspana dojenčka z uspanimi ali pa z enoličnimi dražljaji zibeli. In tako so sklepali, da bi lahko tudi odrasle s podobnim enakomernim gibanjem v prepevani njem zazibali v sladkem sen.

V tovarnah za gramofonske plošče se izdelati plošče, ki lahko zbirajo deset kar najbolj milih in nežnih uspank zaporedno, ne da bi bilo treba ploščo premenjati. Ko gramofon pesnice odigra, se plošča avtomatsko ustavi in utihne. Takšen gramofon lahko sam igra več ko uro dolgo in človeka uspana. Enakomerno dražljaji pospešujejo v tem primeru sprostitve in odvajajo pozornost od drugih misli, ki bi preprečevale odganjanje zasnoposti. Tako je odstraneno tudi nasprotje med obema teorijama o dražljajih. Za marmeladno bi bile namreč uspanje, ki bi jih moral pred spanjem poslušati, vzrok da — ne bi zaspal.

gradbenimi deli in apajo, da jih bodo do polne sezone končali.

Črna borza z oblatilnimi nakaznicami se je začela, ko so prišle nakaznice v promet. Prodajali so jih po 20, 50 in tudi 100 lir. Oblasti so tej trgovini prišle na sled. Zdaj so jo strogo prepovedale in zagrozele s kaznimi. Nakaznice so v trgovinah veljavne le, če se kupec zadostno legitimira.

Reklamacije glede živilskih nakaznic, ki jih je mestni ljubljanski prekrškovni urad razdeljeval strankam po svojih uslužbenih, bodo sprejemali do 10. decembra v dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu od 9. do 14. ure. Vsakdo mora na svojo živilsko nakaznico posebno paziti, da je ne izgubi ali uniči, ker pod nobenim pogojem ne bo mogel dobiti druge; ker jih urad nima in jih zato tudi ne more izdajati.

Ošiki bolnikov v kandijski bolnišnici v Novem mestu so dovoljeni odšel samo od 13. do 15. ure in torej odpadejo vsi obiski v dopoldanskih urah.

8. 1. decembrom sta pričela redno voziti dva potniška vlaka iz Ljubljane v Zagreb in nazaj, in sicer vlak št. 630 iz Ljubljane ob 14.20 in prihaja v Zagreb ob 14.35. Vlak št. 613 pa odhaja iz Zagorja ob 14.41 in prihaja v Ljubljano ob 14.53.

Podajali so rok za zamenjavo petlirskih kovancev. Italijanski finančni minister je rok za zamenjavo podaljšal do 28. februarja 1942.

Prvaki sodobne italijanske književnosti bodo sredi januarja prihodnjega leta obiskali Zagreb. Njihov obisk ima za cilj poglobitev stikov med italijanskim in hrvaškim leposlovjem.

V nezasedeni Franciji so 1. se senatorji in devet židovskih poslancev izgubili svoje mandate v smislu novega zakona. Večina je že dalje časa v koncentracijskem taborišču, osumljenih protidržavnega delovanja. Med njimi sta tudi bivši predsednik vlade Leon Blum in bivši notranji minister v Reynaudovi vladi Georg Mandel.

Naredbo o odpustu tekstilnih odpadkov in krp je izdal hrvaški trgovinski minister. Po tej naredbi ima izključno pravico zbiranja tekstilnih odpadkov in krp Poslovna centrala za tekstilno blago. V petih dneh morajo prijaviti trgovci in industriji svoje zaloge. Poslovna centrala bo odpadke razdeljevala predilnicam.

Milo in pralne praške bodo tipizirali na Hrvaškem po predlogu poslovalnega odbora za normiranje. Uvedli bodo tudi tipizirane nadomestke za milo.

Konjske masnice so začeli otvarjati v Beogradu zaradi pomanjkanja govejega, telečjega in svinjskega mesa. Doslej so odprli že tri konjske masnice, ki daje prav dobro uspevaj. Kilogram konjskega mesa stane 25 din.

Obdobje židovskega premoženja so z ukazom bolgarske vlade razširili tudi na židovsko premoženje v priključni Dobrudži, Traciji in Makedoniji. Židovski davek znaša 26%.

V Britanski Indiji so pretekli teden občutili močne poredne suhe, in sicer v pokrajini Pešavanju in Raval-kindi. Prebivalstvo se je silno prestrašilo in je zbežalo iz svojih hiš.

Novo železniško progo so otvorili pretekli teden v Bolgariji, in sicer od stare bolgarske meje do Demirharja v Traciji. Vezala bo torej Bolgarijo s priključnim ozemljem. Nova proga je dolga 16 km in so jo zgradili v treh mesecih.

300 letnico pevega portugalskega lista »Gazeta« so nedavno proslavljali v Lizboni. Prva številka je izšla novembra 1. 1641. »Gazeta« je najstarejši portugalski list.

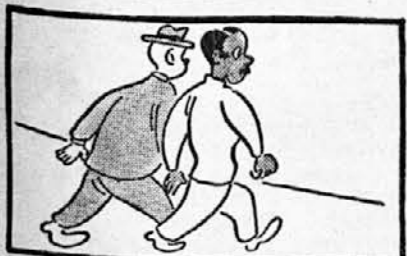
Osebnostne nakaznice so uvedli tudi na Španskem, namesto družinskih nakaznic. Popisali so vse zaloge živil in razdelili nakaznice po vzorcu Italije in Nemčije.

Listek „Družinskega tednika“

SKRIVNOST ZIBELI

Zakaj spimo? O tem problemu so že postavili marsikatero teorijo, na primer tisto, po kateri spimo zato, ker med spanjem ne prodro do nas nekateri dražljaji, ki jih občutimo, ko smo še budni, tako predvsem dražljaji svetlobe in raznih zvokov. Za podkrepitev te teorije navedejo razne klinične primere. Tako živi neki mož, ki je zaradi bolezni izgubil občutljivost polti, oglasil na desno uho in oslepel na levo oko. Če temu bolniku zapro nep

VSAK TEDEN DRUGA

Mednarodna konferenca za zatiranje tuberkuloze se je vršila pretekli teden v Berlinu. Predstavniki Italije, Belgije, Bolgarske, Finske, Hrvaške, Francije, Norveške, Rumunije, Slovaške, Španije in Madžarske so pristopili k mednarodni protituberkulozni zvezi. Predsednik je postal prof. Paulo Lucini, ki bo predsedoval svetovnemu protituberkuloznemu kongresu v Rimu.

Posebna uredba o zaposlitvi Židov je izšla pred nedavnim v Nemčiji. Zanje ne veljajo predpisi o mezdah, trdnostih plačah, odpravninah, odpovednem roku itd., kakor za ostale delavce. Sprejeti morajo vsako delo, ki ga določi delovni urad. Niso zavarovani za primer bolezni, mezdo prejmejo le za dejansko storjeno delo, ne pa za nedelje in praznike, ki zanje ne veljajo. Pri delu morajo biti ločeni od drugih delavcev in morajo tudi stanovati posebej. Ne prej-majo pa tudi doklad za nadurno delo in doklade za oroke in rodbine.

Gradnja transaharske železnice po poročilih iz Pariza naglo napreduje. Vsak dan zgradi 2 do 4 kilometre železniške proge in po tem računajo, da bo proga dograjena v štirih letih. Prvi odsek te železnice Colomb-Béchar-Reggion bodo prihodnje dni izročili prometu. Železnica se bo imenovala Méditerranée-Niger, ker bo vezala Sredozemlje s področjem reke Niger, kjer bodo z namakanjem pridobili okrog 10.000 ha plodne zemlje, prikladne za gojitev bombaža. Stroški za to železnico so predvideni na 5 milijard frankov.

Od 6. do 24. decembra v Nemčiji na nobeni pošti ne bodo sprejemali paketnih pošiljk za fronto, pisemske smejo pa tehtati do 50 g zaradi velikega prometa. Od 25. decembra bo pa kakega prometa. Božični paketi se smejo oddati samo do 5. decembra.

Po statističnih podatkih znaša v italijanski Kraljevini, brez pokrajin, priključenih v tej vojni, število koles skoraj 5 milijonov. Zlasti veliko koles imajo v severnih pokrajinah.

V Madžarski so nastale težkoče z oskrbovanjem z mlastjo, in sicer po poročilu prehranjevalnega ministra samo zato, ker nekateri kupijo prevelike količine. Prav zato je zmanjkalo v Budimpešti tudi krompirja. Zdjaj bodo ugotovili vse zaloge, presegajoče pol-dru... kilo mlasti na osebo, če ne drugače z vojaštvom, kakor je izjavil prehranjevalni minister.

Potrošnja premoaga so racionirali v Švici. Prejšnje leto je znašala dodelitev premoaga 50% normalne potrošnje, letos pa samo 35% normalne potrošnje za zasebno porabo.

Pomanjkanje plina je napovedal prefekt departementa Seine, torej tudi Pariza, in sicer zaradi pomanjkanja premoaga. Zaradi varčevanja bodo ome-žili tudi potrošnje elektrike, zato bo do zmanjšali promet pariške podzemeljske železnice.

Rumunski kralj Mihail je pretekli teden v spremstvu svoje matere Helenne čez Brenner odpotoval v Italijo v vilo Sparto, ki je last njegove matere. Tam ostaneta nekaj dni. Na postaji ju je sprejela vojvodinja Spoletska in drugi odličniki.

Na Hrvaškem so omejili proizvodnjo mlečnih izdelkov Mlekarna in mlekarske zadruge smejo izdelovati samo poltrdi enotni sir, ki sme imeti največ 20 odstotkov maslobo. Vsaka predelava mleka v mlečne izdelke je dovoljena samo tam, kjer je dovolj mleka in ima mlekarna za to posebno dovoljenje.

Hrvatska vlada pripravlja tipiziranje čevljev za kmete in delavce. Te čevlje bodo smeli trgovci prodajati po enotnih, še precej nizkih cenah.

V Srbiji so uvedli obvezno prijavo vodovodnega in kanalizacijskega ma-

teriala. Vsi trgovci, arhitekti, obrtniki in industrijska podjetja morajo takoj prijavi vse svoje zaloge, prav tako tega blaga pod strogo kaznijo ne smejo prodajati.

Zalogo drv so začeli popisovati posebni organi v Beogradu, zaradi pravičnejše razdelitve kuriva. Stranke, ki so pri tem popisovanju delale obla-stem zapreke, so strogo kaznovali, po-leg tega jim pa v bodoče ne bodo na-kazali nobene kurjave več. Problem kurjave namreč v Beogradu kljub vne-mi oblasti še ni rešen. Občina je dala posekati že vse drevje na savskih in donavskih otokih in razdelila med naj-siromašnejše kurjavo zastoj, vendar se še povsod čuti pomanjkanje. Še zmerom se dogaja, da kljub strogi prepovedi ljudje sekajo ograje in drev-je po javnih nasadih.

Potrošnja žganja so uredili v Nem-čiji. Ker mora vojska v zimskih mese-cih dobiti potrebno količino žganja, so namreč oblasti odredile, da morajo proizvajalci 80 odstotkov vsega žganja oddati oblastem, ki potem razdeli žga-nje po potrebi, samo 20 odstotkov ga pa smejo porazdeliti in uporabiti sami.

V Beogradu je monopolska uprava odločno nastopila proti ilegalnemu tr-govanju s tobakom in cigaretami. Če-prav so namreč doslej trafike dobile povprečno isto količino tobaka in ci-garet kakor pred vojno, tobaka zme-rom zmanjka. V bodoče bodo zato beo-grajski organi finančne kontrole kon-trolirali prodajo tobačnih izdelkov.

Nemška centrala za gospodarstvo z električnim tokom je izdala na nem-ško prebivalstvo proglas, naj čim bolj varčuje z električnim tokom. Naj ne uporablja elektrike v zvočnih jutran-jih urah, naj ne kuri električnih pe-či, likalnikov in kuhalnikov.

Špitski škof je izdal pastirski list na ljudstvo svoje škofije. V njem pravi med drugim: Moja sveta dolžnost je, da vas prosim, pozivam in rolim v imenu naše skupne koristi in v imenu naše narodne časti, da ne dajete zaščit-ti tistim, ki so odšli v gozdove, ker bi sicer sami postali njihovi pajdaši. V Splitu in vseh njegovi okolici je dolž-nost naših ljudi, da sodelujejo z oblast-mi in odkrijejo krivce atentatov in sa-botažnih dejanj.

Jesenska setev v Pomoravju se je letos močno zakasnila zaradi stalnega deževja. Sicer so pa letos kmetje po-sejali s pšenico znatno manjše dele zemlje kakor druga leta, tako da bodo imeli spomladi veliko dela, da bodo obdelali kolikor mogoče veliko.

Jagodinsko glavarstvo je odredilo, da se smejo prodajati monopolski proizvodi, torej sol, petroleji in slad-kor, samo v zamenjavo za pšenico. Pšenico bodo kmetje oddali na občini, zanjjo bodo dobili posebno potrdilo, s katerim bodo potem lahko dobili sol. Za mesec november so kmetje dobili za kilo pšenice kilo soli.

V Rajhenburgu so sklenili civilno poroko trije pari. Poročni obred je opravil župan Matija Presker. Ob tej priložnosti so urad okrasili, za častno stražo sta pa pred poslopjem stala dva

rudarja v rudarski obleki in gorečima svetilkama.

Izvoščki so spet otvorili svojo sezo-no v Beogradu, ko so pred nedavnim ukinili tramvajski promet. Pojavili so se kar z odprtimi vozi in nadome-stovali tramvaj, tako da promet s predmestij ni preveč trpel.

Poglavnik je izdal odlok, s katerim je pooblastil hrvatsko zakladnico, da razpiše notranje posojilo 3 milijard kun. Nominalne bone smejo izdati naj-več v znesku 10 milijonov kun in naj-manj za 5000 kun.

V Nemčiji ljudje zbirajo svinjske ščetine, ker so izredno pomembne za vojno gospodarstvo. Iz njih namreč la-hko izdelujejo ščetke in čopiče, s čim-er v veliki meri pripomorejo do hi-giene vojaštva in civilnega prebival-stva. Ščetine najprej skrbno operejo, potem posuše in sortirajo po barvi. Nato jih izroče zbiralnici. Svinjske parklje pa zbirajo med kosti.

Različno orodje za vojaake na ruski fronti so zbirali v posameznih zbiral-nicah na Gorenjskem, Stajerskem in drugih pokrajinah. Ker imajo voja-ki v polarnih krajih zaradi kratkih dne-vov le nekaj ur svetlobe, si preganja-jo čas z različnimi deli, ki zanj potre-bujejo razno orodje.

E-obleke in obutev nameravajo uvesti na Hrvaškem, da bi boljše po-skrbeli za delovne sloje. Enotno oble-ko in obutev bodo uvedli tudi za kmete.

Poglavnik hrvatske države dr. Ante Pavelić je napovedal uvedbo korpo-rativnega sistema v svobodni državi Hr-vatski. Organizirali bodo stanovske or-ganizacije, ki bodo združevale pod-enakimi pogoji uradnike, delavce, obrtnike itd.

Veliki in mali Družinski tednik

Ondan se je v naši upravi ogla-sila neka gospa.

»Ali je res, gospodična,« je vprašala, plačevaje naročnino za »Družinski tednik«, »da se bo vaš list odslej imenoval »Družinski tednik Domovina« in se preuredil v družin-ski list za mesto in deželo?»

Uradništvo uprave se je začu-de no spogledalo.

»Ilustrirani list za mesto in de-želo, to smo mi; »Družinski tednik« tudi,« je odgovorila ena izmed uradnic. »O tem, da postanemo zra-ven še Domovina, nam pa doslej še ni nič znano. Kje ste pa to si-sali, gospa?»

»Brala sem črno na belem v ne-kem dnevniku. In tudi to je bilo napisano, da nam boste ves decem-ber zastoj list pošiljali, če plača-mo naročnino za prvo četrtletje 1942. Ali tudi to ni res?»

»Kajpak da ni,« je morala resni-ci na ljubo ugotoviti uradnica. »Preberite tisto še enkrat, boste vi-deli, da ste se zmotili.«

Vrta gospa se je bila res zmotila. Enako je bilo v zmoti tudi več dru-gih naših naročnikov, ki so v do-bri veri domnevali, da se bomo prekrstili in da bomo v proslavitev krsta dali za likov v obliki enome-sečne zastonske naročnine. In po-dobno se je utegnil zmotiti ali se pa bo še nekateri prebivalec ljub-ljanske province, zakaj živi večine izmed nas so pač časi primerni, to se pravi, niso vselej kos čudovitim finasam, ki se jim včasih servirajo »črno na belem« (kakor je tako lepo po domače povedala naša na-ročnica) — da o rafiniranosti rabe velikih in malih črk sploh ne go-remo.

Stvar je namreč takšna, da »Dru-žinski tednik« niti ne misli na to, da bi izpreminjal svoje tako pri-ljubljeno dosedanje ime, zakaj »Družinski tednik« je po izjavah naših naročnikov tako dober, tako priljubljen in tako na višku, da ga je mogoče samo posnemati, nika-kor pa ne prekositi. Zato tudi li-kofa ne kani dajati v obliki eno-mesečne zastonske naročnine. A tudi sicer so časi dandanašnji takšni, da izkupicek od naročnine, prodaje na drobno in od oglasov komaj, komaj zadostaja za kritje te-kočih stroškov — posebnih fondov in podobnih denarnih virov pa »Družinski tednik« kot nepolitičen list nikoli ni imel.

Če bi torej prihodnje dni še kdaj kje kaj podobnega brali, kakor so brali zgoraj omenjeni naši naroč-niki, vedite, da ostanete veliki »Dru-žinski tednik« (z narekovajem) to, kar je bil — ne glede na to, kaj ima kateri mali družinski tednik (brez narekovaja) v mislih, v na-črtu ali na programu.

»DRUŽINSKI TEDNIK«
Ilustrirani list za mesto in deželo.

Dobite jo: pri pooblaščenih zastopnikih, za Julijsko kra-jino pri Giovanni Parovel, Trieste, Via Francesco Denza št. 5, ali direktno pri nas: J. Blasnik nasl., Ljubljana, Breg 10.

Občino Kulo pri Požegi je hrvatski notranji minister preimenoval v Kula-Josephsfeld.

6642 slušateljev se je letošnje šolske leto vpisalo na zagrebško vseučilišče. Največ študentov se je vpisalo na pravno fakulteto, in sicer 1556, na tehnično fakulteto 1505, na filozofsko 1336, na medicinsko 1030, na veteri-narsko fakulteto pa 298. Na zagreb-škem vseučilišču pa letos ni vpisanih niti Srbov niti Židov, ki jih je bilo prejšnja leta veliko.

Vsako najmanjšo krpico morajo uporabiti v nemških pokrajinah, da prihranijo na surovinah. Zato so pri-redili v Celju in drugih mestih te-čaje, kjer so poučevali žene in de-kleta, kako se iz različnih ostankov tkanin delajo copate in kako se de-lajo domači čevlji iz različnih slam.

Vlak z živili in obleko za srbske ujetnike v Nemčiji je odposlal srbski Rdeči križ. Poslali so jim tudi ojeje in perilo, ker je mraz čedalje hujši.

»Narodne novine« so objavile naj-novšeje hrvatsko zakonsko odredbo o plačevanju šolnine. Po tej odredbi so pripadniki hrvatskega naroda, ki niso hrvatski državljani, in pa pripadniki prijateljskih narodov oproščeni šolni-ne na vseh hrvatskih srednjih in vi-sokih šolah.

Prve konjske mesnice so odprli te dni v Zagrebu. Zaradi slabe zaloge drugega mesa, bo v Zagrebu kmalu zraslo še več takšnih tržnic.

Iz Spodnje Stajerske se bodo pre-selili vsi Hrvati. Za Hrvata velja vsako-d, ki je hrvatskega pokolenja, ki go-vo-ri hrvatsko in se priznava za Hr-vata. Židje so izključeni. Za preselitev bodo ustanovili posebno nemško-hr-vatsko komisijo.

NECCHI ŠIVALNI STROJI IGN.VOK LJUBLJANA TAVČARJEVA 7

Hrvatska vlada je izdala odredbo, po kateri morajo vsi hrvatski zasebni-ki, pa tudi vse državne in samouprave ustanove v 15 dneh izročiti tvrdki Bata vse neuporabne gume motornih vozil, prav tako tudi vse druge ne-uporabne predmete iz gumij. Prep-o-vedali so tudi vsako trgovanje z gu-mami ali gumijastimi predmeti.

Vsi hrvatski vojni ujetniki v Nem-čiji bodo po poročilih do božičnih praznikov doma.

Po zadnjem štetju prebivalcev, ki je bilo konec oktobra tega leta, ima Rim že 1.407.650 prebivalcev in se torej resno približuje poldrugemu mi-lionu.

Prodajo razlaščenih trgovin in obrt-nih podjetij na Hrvaškem sta prevzeli zadrugi organizacije »Hrvatski ra-di-šče« in »Zveza Napretkovih zadrug«. Obe zadrugi bosta v hrvatskih dnevni-kih objavili popis teh razlaščenih pod-jetij, da jih bodo lahko kupili Hrvati.

Nemški listi poročajo, da je Kranj postal prometno središče južne Koro-ške, kakor zdaj imenujejo Gorenjsko. Potem opisuje zgodovino Kranja in pravi: »Nemci so zgradili to mesto in mu dali nemško kulturo. V tem kraju prebivajo Nemci, ki so se šele v zad-njih sto letih naučili slovenskega je-zika.«

Nemški filatelisti so na zadnjem zborovanju filatelistov iz vse Nemčije na Dunaju sklenili, da se vključi-državna zveza nemških filatelistov v or-ganizacijo »Kraft durch Freude«. S tem bodo dosegli enotno organizacijo vseh nemških filatelistov.

Tovarno opeke v Veliki Kikindi je vzel v najem komisariat za obnovu mesta Smedereva. Iz tovarne bo do-bival opeko za zidanje novih hiš in drugih gospodarskih poslopjij.

Kmetijsko-gozdarsko fakulteto gra-dijo zdaj v zagrebškem Maksimiru. Prvotno so nameravali zgraditi šest paviljonov, zdaj pa, ko so tri že kon-čali, bodo zgradili še eno samo večje poslopje, kjer bodo dobili svoj pro-stor vsi preostali zavodi kmetijsko-gozdarske fakultete, ki še nimajo do-stojne strehe.

V Varaždinske toplice so pretekli teden prispeli z vzhodne fronte nem-ški ranjeni vojači, 105 po številu. Med njimi sta tudi dva častnika. Na za-grebški postaji so ranjence sprejeli predstavniki nemških in hrvatskih oblasti, obveznice ženske ustaške mladine so jih pa obdarovale. Med drugim je vsak izmed njih dobil Po-glavnikovo sliko. V toplicah bodo ostali nekaj časa na oddihu.

V Nemčiji so omejili gradbeno de-lavnost v pogledu gradbenega ma-te-riala in delovnih moči. Vse stavbe, ki so nujno potrebne, se morajo graditi čim enostavneje, stene na primer za-naj ni dovoljeno ometati, prav tako tudi ni dovoljeno oblagati stene hod-nikov, stopnišč, stranišč in izdelovati arhitektonske okraske.

Do 31. decembra morajo na Hrvat-skem vse izdelke iz zlata, srebra in platine, ki jih imajo zlatarji ali trgo-vc i v delavnicah, puncirati z znakom Nezavisna država Hrvatska. Puncir-anje za kilo zlata znaša 5.000 kun, za kilo platine 1000 kun, za kilo srebra pa 500 kun.

52 milijonov kun je odobrila hrvat-ska vlada veliki župi Hum za izsuši-tev Imotsko-bekijskega polja, za ure-ditev Mostarskega blata in še za več drugih javnih del.

Novi rektor zagrebškega vseučilišča je postal po imenovanju Poglavnika prof. Stjepan Ivčić.

Po 1 kilo sladkorja bo dobil na me-sec vsak Beograjec, kakor piše srbsko časopisje.

Posle hrvatskega trgovinskega mi-nistra je prevzel bratislavski poslanik dr. Toth. Tudi v Helsinkih bodo osno-vali hrvatsko poslanstvo. Za hrvat-skega generalnega konzula v Mona-kovu so pa imenovali Nemca dr. Ste-phana Krafta.

Osebnosti

Umrli so:

V Ljubljani: 85letni Karol Lužický, železniški revident v pok.; Andrej Lepuš, policijski nadzornik v pok.; Franc Klauša, posestnik, bivši trgovec in go-stilničar; Anton Dietz, poštni inspek-tor v pok.; 20letni Boris Ković, trgo-vski poobnik; Ana Primčević; Anton Ga-spari, državni cestni nadzornik v pok.; Marija Zupancičeva; Franc Pokovec.

V Koprniku: Ana Petkovska.

V Vrhu: 59letni Henrik Turzan-ski, posestnik in učitelj v pok.

V Trstu: 42letni Modest Sancin; 64letni Ivan Dobravec; 71letna Ana Bertokova; 84letna Antonija Heralova; 66letna Olga Nikčevića; 59letni Franc Krašnar.

V Mariboru: Marija Živkova; 71let-na Terezija Učnikova, zasebnica; 47letni Franc Frank, železniški klju-čavničar.

Naše sožalje!

= ŠPORTNI TEDNIK =

»Poslednji« domači spored. — Šesto kolo italijanskega prvenstva. — Nekaj zunanjih rezultatov.

Nogometna ščila res ne da miru. Ne mara, o mirovati, dokler vreme ko-ličkat kaže. Ko je zveza že nekako uradno zaključila tekočo jesensko se-zono, smo še mogli kako nedeljo po-zneje zaslediti po kako nogometno prireditve, seveda v zelo skromnem okviru in brez pretiranih pretenzij; to so menda že tudi pri nas zdavnaj do-gnali, da so privlačne skoraj edino prvenstvene tekme.

Za minulo nedeljo se je pa sama zveza odločila, da bo nekaj improvi-zirala; saj več ko preprosta improvi-zacija nedeljski spored menda že v na-predni ni bil. Opazili so v zvezi — nekam pozno — da se je blagajna izredno osušila, pa so hoteli pritegniti par klubov in nekaj igralcev po vrhu, da bi izabili nekaj občinstva na dve igrišči, ki naj bi na blagajnah pustilo malo prispevkov za kurjavo in razveš-ljavo; ta trenutek zveza ba-je nima drugih potreb. Pričakovanja zveznih funkcionarjev se niso uresničila; skro-men je bil obik na popoldanski pri-reditvi (dopoldanske sploh ni bilo), skromen je bil tudi izkupicek. Po tre-ba še nekoliko potpeti, ali pa se spomniti drugih možnosti.

Zveza je postavila na spored do-poldne dve tekmi na Mladiki, po-poldne tudi dve na Ljubljani. Iz ne-znanih razlogov dopoldanske prireditve ni bilo, dočim se je popoldanska vsaj na zunanaj v redu odvila.

Mars — I. razred 7-3

Marsovi so porabili priložnost in postavili, kakor se sploh rado dogaja v tekmah, ki ne štejejo za točke, mo-štvo, ki se naj preizkusi. Mladi Po-ljanci so preizkušnjo dokaj ugodno prestali, tudi če se upošteva, da jim je bil nasprotnik na hitro roko sestav-ljen. Za protivnika sta dala igralce Jadran in Svoboda in se kombinacija, kakor drugače tudi ne more biti, ni obnesla. Vsekako, mo-že s Poljan so vsaj stvar resno vzeli in jo prav tako resno opravili. Je to sploh sim-patična vrtna moštva s Poljan, da je vedno resno pri stvari. Solidnost v vsakem pogledu je dober pogoj za še boljši napredek, ki se s časom mora pojaviti.

Hermes — Ljubljana 5-3

Dru- ga tekma naj bi bil nekaj derby za silo, privlačna točka dneva. Prav ta »točka« pa je dala povod za ugo-to-vitev, da se je popoldanski del sporeda samo »vzaj na zunanaj« v redu odvil. Kajti notranje ta del sporeda res ni bil na pričakovnem višku. Niti eno niti drugo moštvo ni moglo postaviti vseh svojih sil na teren; menda za-tudi zrahljane discipline. Zato pa tudi »borba« ni bila nikaka »borba« tem-več primitiven nogomet, ki ga naša nekako za silo vodilna moštva ne bi smela javno proizvajati.

Šiskarji so se poslužili v izdatni meri tako lepe ponujene jim priložnosti in so si privoščili majhno osveto za tesen poraz v prvenstvu. Za belo-zelene pa ta debaki, ki ga bodo preko zime prebavljali, ne bo nekoristno, če si ga bodo vsaj malo k srcu vzeli.

To leto ni več mnogo nedelj na raz-polago. Menda upravičeno ugotovimo, da je bil spored minule nedelje obe-nem slovo — za letos od naših igrišč. Na svidenje prihodnjo pomlad — ob vselejših pogojih!

Italijansko nogometno prvenstvo je odbilo šesto kolo. V nacionalni ligi so se doigrale vse mnogostevilne tekme razen ene v tretjem razredu, ki se je zaradi sodnikovega izostanka prevro-tila v prijateljsko.

Tržaški športni klub je imel nevar-no pot v poset državnemu prvaku; iz Bologne se je vrnil s porazom 0-2, kar ga je stalo prvega mesta. Roma je v Milanu zmagala 2-0 in sedla spet na italijanski nogometni prestol; vsaj za eno nedeljo. Z eno piko manj ji sledi Venezia, ki je v Torinu remizirala, pa Fiorentina, ki je v samem Milanu vrgla Ambrosiano — v ostalem samo ti dve moštvi še ne blečita nobenega poraza — pa Trjestina, ki ji tokrat ni uspelo; Tržačani in moštvo iz Floren-ce blečijo sicer enak količnik.

V prvem razredu so bili rezultati: Ambrosiana-Florentina 0-1, Livorno-Lazio 2-1, Modena-Liguria 1-1, Napo-li-Torino 2-0, Bologna-Trjestina 2-0, Juventus-Venezia 0-0, Genova-Ata-lanta 1-0, Roma-Milano 2-0.

Štiri mesta prednjačijo glede števila gledalcev: Rim, ki je to nedeljo dal 28.000 občinstva in utržek 220.000 lir, pa Milan, kjer je šlo 25.000 ljudi gledat tekmo, nato Neapel, ki je to ne-deljo premogel 16.000 nogometnih navdušencev, in naposled Torino, ki se s 15.000 gledalci tudi more pokazati. Manj ko 5000 ljudi ni bilo na nobeni prvorazredni tekmi. Skupaj je bilo na vseh osmih tekmah 115.000 gledalcev.

V drugem razredu je bilo v vrhu nekaj prerivanja. Fanfulo so razstoli-čili in je Vicenza do prihodnje nede-lje v vodstvu. Flumana je doma pred 5000 gledalci klonila moštvi iz Pesca-re. Ostane še nadalje na predzadnjem mestu.

Drugorazredne tekme je gledalo vsa-ga skupaj 37.000 gledalcev; največ — 8000 — jih je bilo na tekmi Brescia-Fanfulo; na tej tekmi je znašal iz-kupicek nekaj 35.000 lir.

Od tekem tretjega razreda naj ome-nimo samo srečanje med tržaško Pon-ziano in Goričani v Trstu. Tekma je ostala 0-0 remis in so se mogli Goriča-ni ohraniti v vodstvu svoje skupine.

Tudi Švicarji so odbili še eno kolo svoje prvenstva. Rezultati so bili: Biel-Grasshoppers 0-5, Cantonal-Lu-gano 1-3, Luzern-Chaux de Fonds 1-1, Servette-Nordstern 3-1, Young boys-Lousanne 1-0, Zürich-Grenchen 2-6, St. Gallen-Young Fellows 1-2.

V nezasedeni Franciji so zabeležili naslednje prvenstvene rezultate: Can-nes-Marseille 2-2, Alès-Nîmes 0-0, Montpellier-Nice 1-2, Toulouse-St. Etienne 4-0.

O. C.

Zanimivosti iz živalskega sveta

Sloni nič ne pozabijo

Spomniti slonov je legendaren. — Slon zna poplačati dobroto in se maščevati za napad o pravem času

Povprečna teža odraslega slona znaša 3200 kil. To je štiridesetkrat več kakor povprečna teža človeka. Ogromni organi v slonjem rilu so prav tako izredno težki. Slonova jetra tehtajo 37 kil, vranica pa 7 kil. Debelokožčevi možgani so pa narobe samo dvakrat težji od človekovih. Dejali bi, sklepajoč po teži možgan, da je slon zelo ne-inteligenčen žival, posebno ker so možgani nekaterih slonov celo lažji od človeških.

Vendar je ravno narobe. Slon ni samo med najinteligentnejšimi živalmi, če je ta izraz za žival dovoljen, pač ima, pa tudi tako koreniti in točen spomin, da se še mi ljudje komaj z njim kosamo. Vsekako ima pa slon vse boljše spomine od psa. Zoologi trdijo, da ima slon najboljši spomin med vsemi domačimi in divjimi živalmi.

Nekega slona, ki je moral delati v pragozdu, so peljali skozi ulice Benaresa, kjer stoje na obeh straneh bazari in odprte trgovine. Pred neko čevljarjo je stal mlad čevljarški vajenec; ko je zagledal dobrodušnega debelokožca, ga je iz objestnosti sunil s šilom v rilec. Žival je zatulila od bolečine, toda svojemu mučitelju ni nič zalega storila. Čez dve leti je peljal neki delavec istega slona po isti cesti. Pred čevljarjo je spet sedel čevljarški vajenec, ki je ta čas že postal pomočnik. Moško je sedel na stolu in kadil pipo. Ko ga je slon zagledal, je bliskovito pomočil rilec v bližnji škaf z umazano vodo in polil presenečenega čevljarčka od glave do nog, tako da je bil takoj do kože moker.

To pa ni edini primer izredno dobrega spomina te živali. V neki menažiji na Angleškem so imeli lepega indijskega slona. Ta je na cestah Liverpoola med mnogimi ljudmi na lepem spoznal nekega Indijca in je

jel veselo tuliti. Ko se mu je Indijec približal, ga je z rilecem tako rekoč 'objel' in gugal sem in tja v veliko presenečenje množice. To je bil Indijec, ki je slona pred več ko desetimi leti pripeljal iz Indije na Angleško in je bil prej njegov gospodar. Žival se ga je takoj spomnila, ga spoznala in se ga silno razveselila.

Pred šestimi leti so imeli v londonskem živalskem vrtu velikega in ukročenega slona Ranneeja. Slonu so posadili večkrat kakšnega otroka na hrbet, tako da ga je jahal, kar je bilo otrokom in živali, ki je imela otroke rada, zelo všeč. Med temi jahalci je bil tudi neki šestleten deček, ki je poprej slonu nasul peska v rilec, hoteč se z njim igrati. Žival ni otroku nič hudega storila. Ko je pa fantiček čez nekaj mesecev spet prišel v živalski vrt, in spet hotel jahati na Ranneeju, se je slon uprl. Nikakor ni maral sprejeti malega jahalca na hrbet. Čeprav je imel med temi meseci že na stotine in stotine malih obiskovalcev, si je tako dobro zapomnil malega nagajivca, da ni hotel imeti nobenega opravka z njim.

Rannee je tudi rešil svojemu pazniku življenje. Debelokožec je bil v istem prostoru z nekim divjim, še neukročenim slonom, ki je na lepem napadel paznika od zadaj. Rannee je pa bliskovito prijel z rilecem paznika in ga prestavil tako daleč od besneče živali, da mu ni mogla nič zalega storiti. Sam je pa prestregel nameravani udarec, ki bi bil za človeka gotovo smrten.

Krotilec živali bi vam vedeli še marsikaj povedati o slonih, ki so človekovi najboljši prijatelji, dokler človek z njimi spodobno ravna, utegnejo pa postati najhujši sovražniki, kakor hitro spoznajo, da jim človek streže po svobodi ali življenju.

lišče svojega moža in poskušala »sladki strup«. Nekoč, ko se je spet splazila tja, je naletela na svojega moža, ki se je prav tako na skrivaj hodil »zastrupljati«. Nasmehnila sta se drug drugemu in skupaj pila.

Odtlej se vsa boljša vina v Perziji imenujejo »sladki strup«. Opevajo ga pesniki in pisatelji, navadni smrtniki ga pa dejansko slavo.

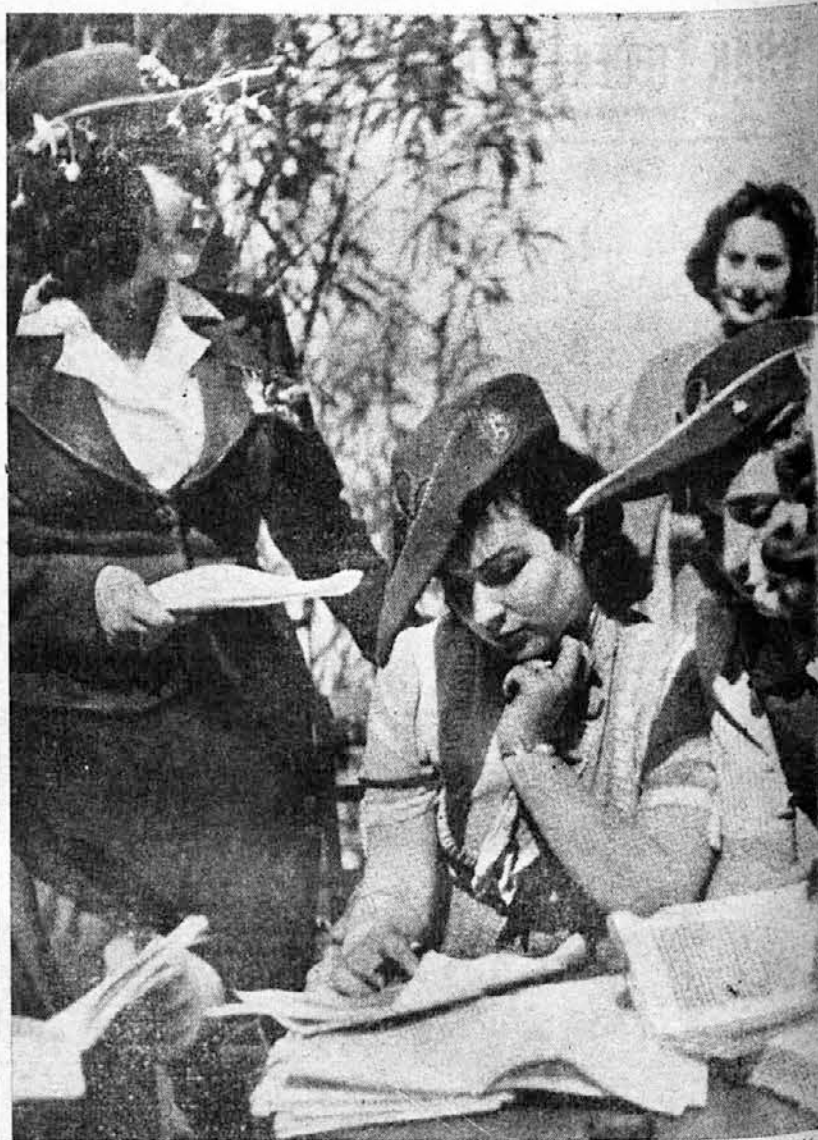
Kameleon med ribami

Znano je, da je kameleon eden najboljše zavarovanih živali na svetu. Ne samo, da lahko spreminja svojo varovalno barvo, temveč pri tem lahko še oči obrača, da vidi v dve smeri hkrati in z jezikom lovi žuželke, ne da bi se mu bilo treba preveč truditi.

Tudi med ribami živi neke vrste ribji kameleon. Vendar ima pa v primeri s kameleonom samo to prednost, da lahko izpreminja svojo varovalno barvo. Če živi v obmorskem pesku in blatu, ima prav takšno barvo kakor okolica, tako da ga sovražnik le težko opazi. Če splava iz blata v morje, pa prav tako spreminja barvo svojega telesa, kakor je to potrebno glede na okolico. V plitvi vodi je svetlejša po barvani, v globokejši vodi pa temnejše. Naravoslovci so ugotovili, da to spremembo, ki utegne nastopiti v eni minuti, povzročijo neki hormoni, ki učinkujejo na krvni pritisk.

Il generale Rommel, che l'anno scorso organizzò la guerra fulminea in Francia, ora è il comandante supremo dei reparti tedesco-italiani nell'Africa settentrionale. — General Rommel, lani organizator nemške bliskovite vojne na Francoskem, letos vrhovni poveljnik nemških in italijanskih čet v Severni Afriki.

Studentesse italiane di belle arti in una delle Case del Fascio, esistenti in ogni città universitaria. I loro pittoreschi berretti sono adorni di amuleti simbolici. — Italijanske študentke lepe umetnosti v fašističnem domu, kakršnega ima vsako italijansko vseučiliško mesto. Kot simbol svojega študija okrase slikovite klobuke z različnimi amuleti.

Psu je rešil življenje in se proslavil

Genijalni pisec širom po Evropi in po svetu znanega in nepogrešljivega vodnika za potovanja Karl Baedeker se je proslavil po zaslugi nekega psa. Nekoč, v svoji mladosti, je nekemu psu, ki je padel v Ren, rešil življenje. Lastnik tega psa je bil rešitelju tako hvaležen in tako vesel, da mu je v zahvalo podaril majhno knjižico, vodnik po deželi ob Renu. Knjižica je v nadobudnem mladeniču, ki je bil že zmerom navdušen za potovanja, zbudila željo, da bi tudi sam napisal podobno knjižico. To je tudi poskusil in se tako — pa zaslugi rešenega psa — proslavil s svojim imenom po vsem svetu.

ŠIROM PO SVETU

Silovit potres so občutili pretekli teden na Portugalskem. Središče potresa je bilo na Atlantiku. Potresni sunki so bili tako močni, da so na

mnogih evropskih meteoroloških postajah razbili potrežorne naprave. Hud mraz je zajel vso srednjo Ameriko. V državi Texasu je temperatura padla na 25 stopinj pod ničlo. Po vsej Ameriki divjajo silni snežni meteži.

Pet komunistov so obsodili na smrt v Skoplju, ker so skušali s strojno napasti oddelke bolgarske armade. Trije drugi komunisti so pa hoteli razdejati železniški predor, pa so jih prav tako preli in obsodili na smrt. Švedski listi poročajo, da je vojvoda Windsorski kupil velik grad v Mehiki in se v njem načrtuje. Pri tej priložnosti je izjavil, da se misli odpovedati guvernerskemu mestu Bahamskega otočja.

Nakaznice za kadilce so uvedli v Frankfurtu ob Maini. Nakaznice lahko dobe vsi več ko 18 let stari moški in ženske stare več ko 21 let. Pri vsakem nakupu cigaret ali tobaka prisilni prodajalec na nakaznico poseben žig z datumom in odstriže ustrezajoče odrezke.

Ubila se je znana argentinska letalska prvakinja Carola Lorenzini. Priredila je na letališču drzno letalsko produkcijo in sredi vratolomnih akrobacij tresčila na tla.

Nov stroj za izdelovanje smučí je zgradil Oton Wetsman v švedskem mestu Hudikswalidu. Stroj izdela v 18 sekundah normalne smučí, v enem letu pa 240.000 parov smučí; razen tega je zanimivo, da potrebuje stroj zelo malo delavcev.

Ugotovili so, da so najkrajši radijski valovi dolgi nič več ko 11 milimetrov. Na sekundo zaniha 27.000 milijardkrat.

Najtežji človek na svetu je Barney Bort iz Johannesburga. Tehta 320 kil, star je pa komaj 21 let.

Obsedno stanje so ukinili v nekaterih okrajih češkomoravskega protektorata. Še nadalje bo pa trajalo obsedno stanje v Pragi in v Brnu.

Po najnovejši statistiki o kadilcih in njihovi strasti so dognali, da so najbolj vneti kadilci na Nizozemskem.

Najdražje vilo v Hollywoodu ima filmska igralka Claudette Colbertova. Vredna je ne več ne manj ko 40 do 50 milijonov lir.

Svetovni zvezdogledi so ugotovili, da je najtoplejša zvezda na našem nebu Gemma, na kateri vlada vročina 400.000 stopinj Celzija.

O dolžnosti

Veliki možje imajo dolžnosti, majhni samo obveznosti.

Kdor stori samo svojo dolžnost, stori premalo. Šele onkraj dolžnosti se pričenejo prave zahteve življenja.

Vsak dan nekaj terja od nas, toda mi ne moremo terjati od vsakega dne nekaj.

»Dolžan sem vam zahvalo.« Krilatice, ki nam daje misliti. Zahvala naj bo zmerom prostovoljna.

V goščavi vsakdanjih obveznosti pozabljamo radi na dolžnosti.

S klobukom v kopel

V srednjem veku je bilo marsikaj drugače kakor dandanašnji. V marsikakšnem pogledu so bili ljudje strašno »starokopitni«, v nekaterih pa tudi precej tolerantni.

Kaj bi na primer dandanašnji ljudje rekli, če bi videli srednjeveško družino iti po cesti: moža z majhnim predpasnikom, zavezanim na bokih, ženo v kratki srajčki, zraven pa kopico nagih otrok? In vendar je bilo v srednjem veku tako. Tako oblečeni so ljudje hodili v javna kopališča.

Tiste dneve, ko so bila kopališča odprta, so cele trume kopanja željnih družin romale po cesti proti kopališču. Odlične dame niso bile nič manj gizdave kakor so zdaj. Kljub temu, da so bile pomanjkljivo oblečene, si vendar niso pustile vzeti užitka, da se ne bi pokazale v svojem novem klobuku. In tako ste lahko videli tudi dame z velikanskimi, s perjem in cvetlicami obloženimi klobuki ter v kratkih srajčkah na poti v kopališče. Klobuka pa niso odložile niti takrat, kadar so šle v vodo, temveč so ga kar na glavi obdržale. Drugi časi — drugi ljudje!

Rojstvo »sladkega strupa«

Pred več stoletji je vladal Perziji šah Džemsid, ki je izredno rad jedel grozdje vseh vrst, vina pa ni hotel piti. Ker so ga njegovi podaniki zaradi njegove pravičnosti in prijaznosti zelo ljubili, so mu navadno prinašali v dar najrazličnejše vrste najboljšega grozdja, ker so vedeli, da je šah tega darila najbolj vesel.

Nekoč o vinski trgatvi se je pa šahu nabralo toliko najlepšega grozdja, da ga pri najboljši volji ni mogel sam pojesti. Zato se je odločil, da bo grozdje sprešal, napolnil z njegovim sokom več steklenic in jih postavil v svojo klet. Ko je potem po dolgem času eno izmed teh steklenic odprl, se je začudil nad sijajnim okusom svojega vina. Odtlej je večkrat hodil na obisk k svojim steklenicam in se vdal vinu ter popolnoma pozabil na svoje prejšnje prepričanje.

Kaj kmalu so tudi drugi dvorjani, ki doslej niso bili vajeni, da bi njihov gospodar pil vino, spoznali, kakšne do-

brote so skrite v njegovi kleti. Seveda so tudi oni postali stalni gostje steklenic. Kmalu je šah opazil kam izginja njegova dobra kapljica, zato se je odločil za zvijačo. Skrivaj je pobral iz kleti steklenice, jih prenesel v drugo sobo, nanje pa pritril listek z napisom: strup. Tudi drugim dvorjanom je povedal, da ima v svoji hiši več steklenic strupa in dosegel, da so se teh steklenic bali.

Nekoč je pa njegovo najljubšo ženo Fatimo močno bolela glava. Obupala je zaradi silnih bolečin nad življenjem in sklenila, da bo napravila vsemu konec. Spomnila se je steklenic s strupom, ki jih hrani njen mož. Odtja je ponoči ponjo in izpila eno izmed njih do poslednje kapljice. »Sladki strup«, je zašepetala potem vsa opojena sama sebi. Nikdar namreč ni mislila, da more biti strup tako sladak in zastrupljenje tako opojno.

Drugo jutro se je Fatima zbudila in na svoje veliko začudenje ugotovila, da kljub strupu, ki ga je požila, še živi in je celo zdrava. Odslej je redno vsak dan obiskovala »kriva-

Il monumento di Confucio nella Manciuria, custodito notte e giorno da un sacerdote il quale spiega ad una elegante dama straniera, in costume giapponese, che verrebbe colpito da morte chiunque osasse rubare qualcuno dei quadri che ornano l'insolito monumento. — Spomenik Konfuciju v Mandžuriji. Noč in dan ga straži taoistični duhovnik. Ki pravkar razlaga elegantni tujki v japonski noši, da bi umrl vsakdo, ki bi si drznil odnesti, kakšno izmed slik, ki krasi ta nenavadni spomenik.

Veseli teater

NOV PROGRAM ŠTEV. 11

Opera:

RINALDO RINALDINI

Predstave v sredo, četrtek in soboto ob 18.30 (pol 7).

Ob nedeljah in na praznik 8. XII tri predstave: ob 14.30 (pol 8) 16.30 (pol 5) in 18.30 (pol 7).

NAS NAGRADNI NATEČAJ

KOTIČEK ZA PRAKTIČNE GOSPODINJE

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Iz vrst naših vestih bralk smo dobili tale dopis:

Cenjena gospodaj

V Soški ulici št. 5, pri Klinerjevih ob četrtih zvečer potrkajo v presledkih na vrata vneti čitatelji »Družinskega tednika« — begunci. Vsak zaželi za pol urice vpogleda v posamezne rubrike. Vaš nagradni natečaj nas je zadržal iz mrtvila. Ostali smo skupaj in sklenili, da se tega natečaja udeležimo s skromnimi, a praktičnimi nasveti.

Kakor smo bili skupaj, tako želimo, po možnosti, da bi bili naši prispevki tudi skupno objavljeni.

Makaroni na sladke način:

Večina gospodinj je vajena, da pripravijo makarone tako, da jih potem, ko so skuhani, odcedi, jih vrže v ponev, kjer je na masti prepražila drobtinice. Težko je pa zdaj, ko ni drobtin in moramo tudi z masčobo varčevati. Nekateri si pomagajo tako, da makarone, ki so jih prepražile na masti, potresejo s parmskim sirom.

Dobri so taki makaroni kot priloga h guljaju ali sasekljanemu mesu ob sobotah, nedeljah in ponedeljkah, ko imajo gospodinje meso doma. In druge dni? Posebno tam, kjer so otroci sladkosnedni, pripravijo sleden način pripravljanja makaronov, ki je poceni, nasiten in izdaten.

Kuhane makarone polagaj plast za plastjo v pekačo. Med posamezne plasti daj plast sira za štruklje z nekaj rezinami ali pa sir, zmešan z nastrganimi jabolki in nastrgano limonovo lupinico. Po možnosti daj v to zmes nekaj smetane, masla ali masti in ko je pečeno, potresi z malo sladkorja.

Materi in otroci bodo veseli, če hoste pripravili makarone na tak način. Kliner Anton, Ljubljana

Sodobno olje

Pri trdki Sever je v izloženem oknu listek s podatki za pripravo olja. Mnoge gospodinje ga ne vidijo, potem pa tožijo, kako hitro jim zmanjka olja.

Ce ni gospodinja zelo varčna in preračunljiva, težko beli z določeno količino olja. Temu si pa lahko pomore. Od dobljenih 10 del olja lahko pripravi večjo količino, če vzame 10 dek izluščenih oliv, 5 dek krompirjeve moke, 1 kavino žličko soli, 1/2 l kisa in 3/4 l vode. Ko ta zmes deset minut vre, po potrebi iztisnemo olive, ohlajeni snovi pa dodamo 1/4 l olja.

To olje pride v poštev pri vseh solatah, razen pri zeleni.

Mara Tičarjeva, Ljubljana

Mešanica v solati

Ce bi bilo včasih v gostilni na jedilnem listu napisano, da je dobiti mešanico v solati, ne vem, če bi jo kdo naročil. Vsakdo bi si mislil, kaj le naj bi bilo to?

To je specialiteta današnjih dni. Poskusite jo najprej v domačem gospodinjstvu. Prav gotovo si bo kakšen član družine, ki včasih obeduje ali večerja zaradi okoliščin kje drugje, zaželel to mešanico. Seveda pa ne bodo vedeli, kako naj mu jo pripravijo.

V »Družinskem tedniku«, bo pa v rubriki »Kotiček za praktične gospodinje« našel recept, kako se pripravi ta mešanica.

Dodatke h goveji juhi, potem ko je kuhano, poberemo in jih takole uporabimo:

Iz odrezanega koščka zelne glave oddelimo posamezne liste in jih napolnimo s preostalo zelenjavo, iz kuhane korenja, petršilja, čebule in česna, krompirja, paprike in zelene. Vso zelenjavo dobro sasekljamo in damo v pripravljene liste. Zavijte, če listi ne drže preveč skupaj nadevano snov, lahko pritrdimo z zobobcem, damo v pečico, da ostanejo topli in jih tik preden jih denemo na mizo, zabelimo z oljem in kisom. Se bolje je pa, če solato pripravimo za večerjo in posamezne zelenjavne dodatke ohladimo. Poleg mešanice v solati skuhamo še recimo dušen riž ali makarone, večerja je gotova in poleg tega še izdatna in poceni.

Sonja Tičar-Klinerjeva, Ljubljana

Cvetlice

V nekaterih stanovanjih, dokler je še spomlad ali jesen v deželi, so cvetlice v lončkih v okras oken in sobnih stojal, ali pa krase stanovanje razne cvetlice v vazah na raznih policah.

Pozimi so pa cvetlice drage in takrat se marsikatera gospodinja zaradi varčnosti odreče šopku lepega cvetja, ki naj bi krasil sobo v lepi vazi.

Ce si pa naredite šopek po navedenem nasvetu, bo na mizi vse leto

Pri čaju

»Razgovor, ki si ga načela danes teden pri čaju, mi ne gre iz spomina,« mi je priznala Ančka, škrabljač svoj kruhek z mezo, »morda si imela prav: preveč odkritosti pomenja nevarnost za zakon!«

»To pomeni, da si se spet sprla s Tinčkom?«

»Sprla? Ne, nisi prav dejala. Danes po jedi se je zakopal v neki kriminalni roman in se sploh ni zmenil zame. Potem sem mu nekoliko viharo povedala, kakšno mnenje imam o ljudeh, ki bero takšne zadeve...«

»K čemer ti ne morem pritrditi, draga! Vsekako je na svetu tudi mnogo dobrih, raznolanih in inteligentno spisanih kriminalnih romanov...«

»Že mogoče, toda vrtna se k jedru. Verjetno je, da je dobro, priznati tovarišstvo med zakoncem bolj priporočljivo kakor zdaj zaljubljen, zdaj sovražno tekmovalje, ki postane s časom trenje dveh osebnosti, pri katerem noče nobeden prvi popustiti.«

»Nisem čisto tvoje mnenja, draga moja; ne vem, če je tvoja metoda edino prava. Kajpak je vse odvisno tudi od značajev — bojim se pa, da ima tisto harmonično življenje, ki ga nekateri tako toplo priporočajo, tudi svoje senčne strani. Ugani, kdo je bil malo pred teboj pri meni!«

»Kako naj to vem?«

»Pavlo.«

»Pavlo? Martin mož?«

»Da, Ali se še spominjaš njune poroke? Bila sta kakor ustvarjena drug za drugega. Oba zdrava, športna človeka, krepka in istega okusa, skoraj istih let. Za vsakogar sta bila tako rekoč idealen par. »Ljubček« sem, »Ljubček« tja! nikoli nobene ostre besede. Moja prijateljica Marija, ki je preživela nekaj mesecev

Damski klobuki

novi apartni modeli dospeli.

Lično izvršujem popravila.

Salon »Truda«

Ulica 3. maja (Aleksandrova) 5

pri njej, mi je dejala, da nikoli ni opazila niti senčice nesporazuma med njima.«

»No, torej, to je čudovito!«

»To se ti samo tako zdi. Pavlo mi je bil ravno kar potožil svojo zadrego. Ne bom ti pripovedovala podrobnosti, saj je že dovolj indiskretno, da ti pripovedujem o njegovem obisku, toda morda ti bo to koristilo. Na kratko naj povem: Pavlo ni srečen. Dolgočasni se. In dolgočasje je v zakonu najbolj prikriti in nevarni sovražnik. »Veste, Katarina,« mi je dejal, »ko bi bila Marta samo enkrat druga mnenja kakor jaz! Če bi le enkrat rajši ostala doma, namesto

šopek, zmerom lep in svež, stal vas bo pa le malo truda.

Mnogokrat ste že čitale, kako lahko uporabite razne končice volne. Če je pa te končice le premalo za izdelavo koristne in potrebne stvari, tedaj se lotite izdelovanja cvetlic.

Vzemite pergamentni ali pa kakšen drugi trši papir, ga pripognite večkrat v obliki enakokrakega trikotnika, navijte volneno nitko tesno prilegajočo se drugo poleg druge z začetkom na osnovni stranici, po sredini ali višini trikotnika s šivalnim strojem pošijte gor in dol, izpulite papir med posameznimi zankami in spustite, da povleče izgotovljeno cvetlico skupaj. Košček žice ovijte z zeleno nitko in jo uporabite za stebelce. Če imate pa še veliko zelene materiala, potem iz njega naredite lepe liste. Iz žice naredite ogrode, z nitko jih pa prevlecite.

Pisan šopek je gotov. Če niste utegnili narediti listov, vzemite nekaj smrekovih ali borovih vej ali nekaj storžev. Na mizi bo šopek, ki bo vso zimo lep, prijeten za oko in dokaz vaših pridnih in praktičnih rok.

Mici Vanacova, Ljubljana

Prijateljski

Kaj bi naj le bilo to? To je drobno pecivo, ki ga lahko v precejšnji količini podamo k čaju, če ga naredimo iz navadne močnine.

Eno celo jajce vmešamo s 15 dekami sladkorja in nastrgamo lupinico ene limone. Dodamo še dva rumenjaka in sneg dveh beljakov, 30 dek kakršne koli moke, lahko je enotna, bela, ajdova ali koruzna. V to zmes dodamo po okusu še nekaj rozin ali zrezanih fig, orehe ali lešnike, kar ima pač gospodinja pri roki. Vso to zmes zgnemo in izoblikujemo podolgastru. Struco zlatorumeno zapečemo v pečici na dobro namazani pekači. Ko je pečena, jo še toplo narežemo na tanke rezine.

Sonja Tičar-Klinerjeva, Ljubljana

da gre z menoj na izlet! Če bi hotela kdaj pa kdaj sama iti na kakšno predavanje ali v gledališče. Če bi na njeni nočni omarici kdaj ležala knjiga, ki jo nisem jaz priporočil in jo že ne poznam... Takoj bi se vprašal: Zakaj ni šla z menoj? Kaj je namestila? Kako, da se zanima za to predavanje? In čemu ji ugaja ta knjiga? Vse to bi dražilo mojo radovednost; napotil bi se odkrivati njeno osebnost, medtem ko se zdaj pogosto vprašujem, ali jo sploh ima. Če bi bila kdaj pa kdaj ravnodušna, kako bi si prizadeval, da bi si jo spet pridobil... Vznemirjal bi se: ali me še ljubi? Najhujše je pa, da se mi ni treba nikoli več truditi. Vse je že od začetka dognano in dobro. Tako sem si jo gotov kakor samega sebe. Nikoli mi ni pokazala nepoznanega obraza, ki bi za njim slutil skrivnost: kdo je ona? Zmerom stoji ob moji strani, zmerom se lahko zanesem nanjo. Izvrsten tovariš je... toda to mi ni dovolj.«

»No, vidiš! Ker hočeta imeti harmonično življenje, ker sovražita prepire. Misli, da se poznata in se vseeno ne poznata. Osebnost, ki sta jo drug za drugega ustvarila, ju je pričela dolgočasiti. Ni dolgo tega, kar mi je Marta nič hudega sluteč dejala: »Ves, pogosto, če Pavlo slučajno službeno odpotuje, čutim kar nekakšno olajšanje. Prijetno mi je ob misli, da bom lahko nekaj dni sama, prosta, kakor sem bila kot dekle. Kajpak on tega ne sme slutiti!«

»Narobe, še povedala naj bi mu!«

»Preveč sta se že privadila, skrivati svoja prava čustva drug pred drugim. Počasi bi se morala spet naučiti odkritosti... če je še čas, zakaj Pavlo je že na nevarni poti, da išče drugje čar neznanega, skrivnostnega, vse tisto, česar ne najde doma. Govoriti bom morala z Marto... Kaj pa delaš? Ali že greš?«

»Tinček me čaka... Si bom že zapomnila, kar si mi povedala o kriminalnih romanih. Hvala

(Po švicarski »Anabelli«)

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Pretlačena zeljasta juha, kisla repa, krompirjev pire. Zvečer: Ohrovtovi zviti.

Petek: Fižolova juha, sirovi štruklji. Zvečer: Fižol s čebulo v solati, kava. Sobota: Goveja juha, sladko zelje, krompir v kosih. Zvečer: Govedina od kosila v solati, čaj.

Nedelja: Goveja juha, pražen ohrovt, kostanjev pire, kompot. Zvečer: Zrezki iz sasekljanega mesa, solata.

Ponedeljek: Obara, vodni emočki. Zvečer: Makaroni s paradižnikovo omako, solata.

Torek: Ričet, kislo zelje. Zvečer: Krompirjevi svačji, pesa v solati.

Sreda: Cvetična juha, gobova rižota, solata. Zvečer: Rižev narastek z jabolki.

Pojasnila:

»Pretlačena zeljasta juha: Glavo zelja skuhamo in jo kuhano dobro pretlačimo. Nato naredimo svetlo prežganje iz masti in moke, zarumenimo sasekljano čebulo in petršilj in končno dodamo pretlačeno zelje. Vse skupaj zalijemo z juho ali pa z vodo, osolimo in opopramo. V zeljasto juho lahko zakuhamo krompir, zrezan na kocke ali pa peščico riža.

»Ohrovtovi zviti: Ohrovtovo glavo skuhamo v slani vodi do polovice. Med tem pa zrumenimo na masti drobno sasekljano čebulo, zelen petršilj in za vsako osebo po 10 dek riža. Ko je vse skupaj dobro prepraženo,

še en zimski kostim, ki se odlikuje posebno po svetli, prijetni barvi; žepi so iz kratkodlakega krzna, krilo je spredaj globoko nagubano.

Kako poživimo star zimski plašč? Kajpak s krznom! Ker imate pa morda dva zimska plašča ali zimski plašč in kostim, je zaradi varčevanja bolje, da imate krznen muf in krzneni čepico, ki ju lahko poljubno menjavate. Moderni so veliki, prostorni mufi in majhne, ljubke čepice, ki prijetno obrobijo obraz. Na gornji sliki vidimo dva posebno posrečena modela.

pustimo, da se nekoliko ohladi. Ohlajeni zmesi pridenemo 1 jajce, malo popra in soli. S to zmesjo nadevamo ohrovtove liste. Če so listi preveč skuhani in ne držijo prav dobro, potem vsak list povežemo z belo nitko. Tako nadevane ohrovtove liste zložimo v pekačo in jih v neprevroči pečici zlatorumeno zapečemo. Tako pripravljene ohrovtovi zviti so izborni dodatek k mesu in divjačini, zelo dobro došli so nam pa tudi kot samostojna jed.

»Zrezki iz sasekljanega mesa: Iz govedine, ki nam je ostala od kosila in iz nekoliko svežega mesa, pa naj bo teletina, svinjina ali pa tudi govedina, pripravimo lahko svoji družini prav dobre zrezke, s katerimi jih še prav posebno zadovoljimo. Meso prav drobno sasekljamo ali pa zrežemo na mesnem stroju. Zmesi dodamo strok sasekljanega česna, nekaj sasekljanega zelenega petršilja, pest kruhovih drobtin in po možnosti 1 jajce. Iz te zmesi naredimo zrezke, jih povajamo v moki in jih vržemo na razbeljeno mast. Ko se zrezki opečejo od obeh strani, jih vzamemo iz masti, potresemo po masti nekoliko moke, pustimo, da se dobro prepraži in zalijemo z juho ali pa z vodo. Ko vse skupaj prevre, vložimo v sok spet zrezke in pustimo še nekaj časa, da se pečejo. Tako dobimo okusno in dobro omako. Seveda moramo pa paziti, da preveč ne zalijemo, ker bi se lahko zgodilo, da omaka izgubi vso svojo pikantnost.

Nič ni toplejše od svilenega papirja

Nikar se ne smejte, čes, papir res ne more biti kaj prida topel! Vprašajte vojake in športnike in povedali vam bodo, da so si proti mrazu zmerom pomagali s papirjem. Dajali so ga namesto dragih vložkov v čevlje ali pa pod vrhno obleko.

Ker postajajo dobri volneni blagovi čedalje redkejši in dražji, morate izredno paziti na svoj dobri stari zimski plašč. Če hočete do najhujšega mraza nositi lahek jesenski plašč, ne da bi se v njem prehladili, potem ga položite s svilenim papirjem. Med podlogo in plašč položite papir, ki ste ga prej izrezali v obliki brezokavnik. Z nekaj vbodi pritisnite papir na blago, tako da bo tvoril nepropustno steno med blagom in podlogo in ne bo pušča mrzlega zraka do vašega telesa. Pri tem prav nič ne bo trpela vaša postava, ker je svileni papir izredno tenak.

Ce imate hud kroničen nahod, je najbolje, če si iz mehkega svilenega papirja izrežete majhne robčke in se vanje vsekujete. Vsakega posebej potem lahko odvržete in s tem preprečite, da bi kdo drug od vas nalezel neprijetni prehlad. S tem koristite tudi sami sebi, ker ne pridete pri vsekovanju nič več v dotiko z umazanim robcem in se tako tudi sami ne morete več okužiti.

Ce vas pečejo oči morda od mraza ali pa od prenapornega dela, potem odstranite dolg trak svilenega papirja in si ga zloženega položite čez noč na oči, tako da ga zadaj zavežete. Papir bo vso noč obdržal enakomerno toploto in svetlobo. Drugo jutro se boste prav gotovo zbudili z zdravimi očmi.

Kadar vas pozimi boli vrat, si ga še tisti večer, preden ležete v posteljo, obvežite s toplo ruto, ki ste jo položili v vsej njeni dolžini s svilenim papirjem. Igral bo isto vlogo kakor pod plaščem. Ne bo propuščal mrzlega zraka in vam vso noč varoval grlo. Telesna toplota vašega grla bo že takoj v začetku odpodila katar in zbudila se boste z zdravim grlom, ne da bi življali vsa mogoča zdravila.

Tudi glavobol ali trganje v ušesih lahko preprečite z navadnim svilenim papirjem. Ce vas trga, si kratko in malo zamašite z njim ušesa, ker je veliko boljše od vate. Ce vas pa glava boli, si obvežite z njim čelo. V obeh primerih uspeh ne bo izostal.

Svilen papir lahko zelo ugodno vpliva tudi na revmatizem v sklepih. Namesto da nosite volnene grelce za kolena, si jih napravite iz svilenega papirja in navadnega tankega blaga.

Ce takšne grelce nosite pod nogavicami, bodo bolečine kaj kmalu presle.

Kot zadnje naj omenimo še razne vložke za čevlje, ki ste jih najbrže že sami preskusili. Takšni vložki iz papirja so skoraj nepogrešljivi v smučarskih čevljih in vseh tistih čevljih, ki jih nosite za slabo vreme. Seveda imajo pa eno napako, namreč, da se hitro strgajo.

Porabni nasveti

Nekateri kuharice si pripravijo iz raznih dišav zelo dobro začimbo, ki jo takole sestavijo: 300 g soli, 3,7 g žbice, 3,7 g muškata, 1,85 g cimeta, 7 g legera popra, 1,85 g suhe bazilike, 3 g lovjevega listja, dobro zdrobito in neprodno zaprejo v pločevinasto skledo. Kadar potrebujejo začimbo, pridenejo jedi ščepec te mešanice.

Ce belimo jedi s presnim maslom, ki je danes kaj dragoceno in redko, moramo poskrbeti, da ne bo izgubilo vseh vitaminov. Maslo dodamo jedi šele takrat, ko je kuhana, torej tik preden jo damo na mizo.

Najboljše pri jabolku ali hruški tiči pod kožo. Ce se nikakor ne morete odločiti, da bi jedli neolupljeno jabolko, ga denite za minuto v vrelo vodo. Tako boste jabolko olupili, ne da bi bili prikrajšani za najboljše in najokusnejše pri sadju.

Belo umetno svilo najlepše zlikamo, ce nekoliko vlažno blago pokrijemo s svilenim papirjem in mo preko njega. Ce tako likamo, je likalnik lahko precej vroč. Takšno likanje je priporočljivo tudi za vezenje.

Ce zdaj kupujete blago, pomislite na to, da blago ni več takšno, kakršno je bilo nekoč. Zato kupite nekaj centimetrov več in vsijte večje šive, da se vam obleka ali plašč ne bosta pričela na lepem trgati in pokati. Preden sesijete obleke, blago dobro prelikajte čez mokro krpo.

Zmrzlega krompirja ne smete zavreči, češ saj zdaj ni več za rabo. Najprej ga za nekaj časa namočite v mlačno vodo, zrežite ga na krljice in jih prevrte v vreli vodi. Potem krompir posušite v pečici. Takšen krompir lahko uporabljate prav tako kakor vsako drugo sušeno zelenjavo.

Postanek vpljudnostnih navad

Vpljudnostne oblike so danes prav za prav postale že navada, ki se je skoraj vsek držal, čeprav ne ve včasih zakaj. Vsaka takšnih vpljudnostnih navad ima svoj izvor, ki je tako rekoč samo posledica kakšne stare šege ali potrebe. Vpljudnostne oblike, ki danes vladajo v Evropi, so po večini nastale na francoskem dvoru Ludovika XIV. Danes sicer po navadi nimajo več pomena, ljudje se jih pa vseeno suženjsko drže, ker se pač večina po njih ravna in bi se posameznik, ki bi hotel uvesti kaj novega na področje vpljudnosti, samo osmešil.

Zakaj mora ženska zmerom hoditi na desni strani moškega? Ta vpljudnost ima svoj izvor v srednjem veku. Takrat so vitezi nosili težke meče ob levem boku. Razumljivo je torej, da so svoje dame vodili na desnici, ker bi jih sicer meč zadel. Čeprav danes ni niti vitezov niti dolgih mečev, navada ni izumrla, temveč se trdovratno drži. Čeprav bi bilo veliko pametneje, da bi moški pustili svoje spremljevalke hoditi na levi strani, kjer bi jim bilo trenutno ugodnejše, se vendar raje držijo vpljudnosti in vodijo svoje dame na desnici.

Zakaj gostitelj zmerom nalije najprej sebi vina v kozarec? Ta vpljudnost prav za prav nikdar ni bila vpljudna, temveč samo življenjsko potrebna. V srednjem veku je bila namreč velika moda zastupljati svoje sovražnike na gostijah. Gostitelj je tedaj nallil svojemu sovražniku najboljšega vina v čašo in mu z njo vred nallil tudi strupa. Pozneje so gostitelji nallili najstarejšemu gostu. Sicer se pozimi kaj težko ločimo od tople rokavice, vendar če to zahteva vpljudnost, kljub temu storimo.

Če komu podamo roko, moramo najprej sleči rokavico. Zakaj? Navada je stara, nastala je v srednjem veku. Tedaj je rokavica simbolizirala roko. Če je torej vitez poslal nekemu rokavico, to je veljalo tako, kakor bi mu poslal svojo roko oziroma mu zapretil: »Občutil boš moč moje roke!« V srednjem veku je to veljalo za poziv na dvoboj. Danes nam vpljudnost zapoveduje, da rokavico slečemo, če komu podamo roko. Sicer se pozimi kaj težko ločimo od tople rokavice, vendar če to zahteva vpljudnost, kljub temu storimo.

Pri pozdravu morajo moški odkriti klobuk! Nošnja klobuka je bila včasih znak imenitnosti in moči. Kralji in visoke osebnosti se niso odkrivali, ker so bili pač močni. Pozneje je postal klobuk znak svobode. Sužnji niso smeli nositi pokrival. Tako je med svobodnimi prišlo v navado, da so se pričeli pozdravljati s snemanjem klobuka. K nam je prišla ta navada šele v 16. stoletju iz Francije — in ostala do danes, ne da bi se ji kdo uprl, čeprav moškimi ni bogve kaj prijetna.

Otroci se pritožujejo NEVZGOJENI ODRASLI

Mi smo dobro vzgojeni. To je na dlani, saj ste nas vi vzgojili. Vi, veliki ljudje. Vi ste nas učili, kaj lahko delamo in kaj ne; kakor je videti, vi to prav dobro veste. Zelo ste ogorčeni, če storimo kaj takšnega, kar vam ni po godu. Mi ne maramo, da bi se zaradi nas jezili — to je tako neprijetno — zato se trudimo, da bi bili takšni, kakršne nas bi radi imeli. Odkar smo razbili sinjo vazo v jedilnici, nikoli več po sobah ne igramo nogometa. Tudi roke si umivamo vse pogosteje, kakor se nam zdi potrebno. In tisto besedo, ki jo tako radi izrečemo, pa je vi ne marate slišati, pošepnemo zdaj samo po tihem in samo, kadar smo sami med seboj. Tako dobro smo vzgojeni. Poučili ste nas, da moramo biti obzirni do drugih in nam skušali razložiti besedo »takti«. Mnogočesa ste nas naučili. In ker zdaj tudi sami o teh rečeh marsikaj vemo, si nekaterih vaših dejanj in prizadevanj ne znamo razlagati. Na primer:

Le zakaj nas zmerom vprašujete, koliko let nam je in ali radi hodimo v šolo? Ali vas to res zanima, ali na koncu koncev ne veste drugega vpraševati? Ali mislite, da zato, ker smo še majhni, z nami ne morete nič pravega govoriti? Zanimamo se za vse. In marsikaj bi vam imeli povedati. O stvarih, ki o njih nič več ne veste, ko ste zdaj že odrasli...

Ali slutite, da nam postane lahko najslajši obed v muko? Zelo težko je teko jesti, da ste z nami zadovoljni. In če nas povrhu še ves čas opazujete, se nam smehljate in nam govorite, da smo smešni ali srčkani, potem nam gotovo vilice zleto pod mižo.

Zakaj moramo prav za prav poljubiti gospoda z dostojanstveno brado? Kajpak — očkov prijatelj je, toda njegova brada je za nas strašna. Ščegeta in škamina nas. In zakaj nas gospa, ki pride večkrat k mami in diši tako zelo po vijolicah, lahko obema, da se skoraj zadušimo v njenih rokah?

In mi, najmlajši, še v plenicih, kaj vse si moramo mi dopustiti od vas! Pogosto zahtevate od nas, da se

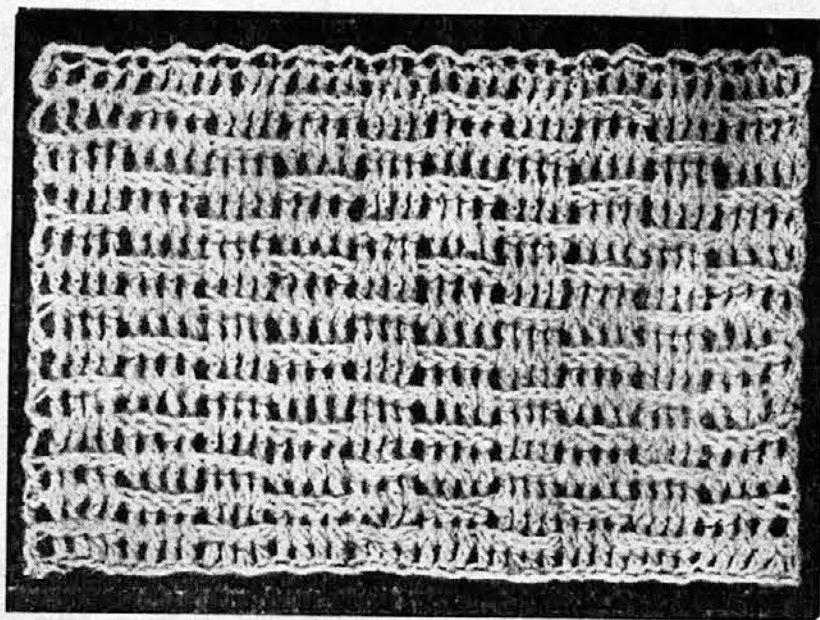
Originalen kvačkan vzoreček

»Družinskega tednika«

Po dolgem presledku vam spet pri- našamo originalen vzoreček »Družinskega tednika«. To pot boste po našem vzorčku kvačkale vse polno koristnih stvari za vaše najmlajše.

V tem našem novem vzorčku boste lahko nakvačkale ljubko jopico vaši hčerki, vašemu sinku pa še poleg jopice lepe hlačke. Prav prijetno bo otroku, če mu bo te spletle hlačke in jopico iz tople volne. Za to lahko porabite vse vrste volne in z dobrim okusom lahko uporabite razne ostanke voln, ki so vam ostale od raznih jopic, rokavic in podobno.

Če boste ta vzoreček spravile za pol- letje, boste videle, da ga boste lahko prav koristno uporabile. Sinku boste nakvačkale kratke poletne hlačke iz bombaža, pa tudi hčerki boste iz belega bombaža nakvačkali jopico s kratkimi rokavci. In ne samo za vaše otroke, tudi za vas same lahko v prid obrnete ta vzoreček. Iz njega prav tako, kakor za vašo hčerko, naredite po-

letno bluzo ali pa vam ustrezačo jopico.

Vzorček je popolnoma enostaven in ga delamo takole:

1. vrsta: kvačkaš same velike ste- bričke.

2. vrsta: 4 stebričke vbodeš od spre- daj, 4 pa od zadaj.

3. vrsta: 4 stebričke vbodeš od za- daj, 4 pa od spredaj.

4. vrsta: delaš tako kakor 2. vrsto.

5. vrsta: delaš kakor 3. vrsto.

smehljamo, brez kakršnega koli teht- nega vzroka, skratka samo zato, ker je prišla tetka na obisk. V ta namen nas žgečkate pod brado ali ščipljete v nožice, kadar dobivamo zobke, nam silite v usta s svojimi nerodnimi, de- belimi prsti, samo, da bi tetka videla naše zobke.

Ves dan vas vprašujemo o tem in onem. Ali mislite, da zato, da bi vas nadlegovali? Samo zato vprašujemo, ker bi radi prav toliko vedeli, kakor vi. Če nam pa odgovorite: »Pojdi, zdaj ne utegnem ali pa... takšnih stvari ne vprašujemo,« potem smo žalostni in zmešani.

Pravite, da sta spanje in mir za nas otroke najbolje. Porinite našo zibelko v kot in nočete nič več slišati o nas. Vse lepo in prav, toda prosimo vas, nikar takoj nato ne odprite ra- dia in ne žvižgajte na ves glas svoje najljubše pesmi, da bomo res lahko v miru zaspali.

Zelo neprijetno je, če te drugi otroci zasmehujejo. Nikar nam ne de- lajte smešnih, nepraktičnih oblačel

Po kosilu sem hitela nakupovat. Ku- pila sem si novo rdečilo toplejše bar- ve, ki se poda moji polti. Stara je ta- ko hladno učinkovala. Bila sem neko- liko lahkomišelnja in sem si od svojega gospodinjinskega proračuna utrgala ne- kaj lir za dobro kolinsko vodo. Kupila sem progo baršuna za nov pas in ro- kava moje stare črne obleke. To sem nameravala še davno storiti. Po ve- čerji sem se spravila k šivanju in kro- jila, rezala in šivala. Popravljenno oble- ko pomerila, zlikala in shranila.

Torek: Za Pavlov rojstni dan, ki nanj navadno pozabi, sem sestavila iz- vrstno večerjo, kolikor izvrstno more v današnjih časih biti. Vsekako je ra- finirano. Dopoldne sem šla spet naku- povat: Kupila sem mu steklenico do- brega vina in praznične cigarete. Nato sem hitro popravila stanovanje. Vse je kakor v škatlici.

Popoldne sem pripravila sendviče za večerjo. Od 1. do 4. popoldne prala, likala, krpala. Pregledala sem vse Pavlove obleke in prišla vse gumbi, ki so manjkali ali popustili. Zakrpala vse nogavice, kar navadno pozabim in me mora na to opozoriti šele Pavel. Očistila in zlikala njegove obleke.

Ob štirih sem bila na smrt utruje- na. Zavezala sem si lase in si privo- ščila razkošje kopeli v jelkovih iglah. Za četrt ure sem legla in si na utrujene oči položila šopa vate, na- močene v osvežujoči vodi za čiščenje

polti. Počutila sem se kakor preroge- no. Potem sem si zmanekirala roke. Čisto neznamatno nalepotčila, tako da Pavel niti opazil ne bo. Skrbno sem se oblekla. Uporabila novi parfum in novo rdečilo. Popravljenno obleka se mi čudovito poda. Nataknila sem si za- pestnico, ki mi jo je bil Pavel podaril za najin prvi božič.

Zvečer se je Pavel utrujen vrnil do- mov. Takoj sem mu pripravila kopei- in sveže perilo. Večerja je bila izvrst- na. In Pavel je rekel, da sem danes očarljiva.

Sreda: Sinoči sva s Pavlom pre- živela najlepši večer od najinih mede- nih tednov. Napravila sva mnogo na- črtov za bodočnost.

Draga mlada bralka! Še danes skle- ni, da si boš vzela Marijo za zgled in napravi sebi in svojemu možu veselje, čeprav nimata ne on ne ti rojstnega dne! Vašina ljubezen in razumevanje bo kakor prerogjeno.

Več luči v tvoje stanovanje!

1. Stresi nekoliko škroba v vodo, s katero snažiš okna, in s presenečenjem boš ugotovila, kako hitro bos odstra- nila nesnago in koliko luči bo prišlo skozi očiščena okna v tvoje stanovanje.

2. Zavesice, ki jih napneš na spod- njem in zgornjem koncu na okna, oprane obrni s spodnjim koncem na- vzgor. Zdele se bodo na pogled bolj sveže in manj obrabljene.

3. Lestence iz pergamenta očisti z mešanico kisa in vode s pomočjo sopa- vate. Drgni neprestano navzgor in či- sti kos za kosom.

4. Voda, v kateri je vrel krompir, izvrstno očisti umazane volnene pre- proge. Namочи krpo v to tekočino in z njo drgni po preprogi. Tako boš barve poživila in odstranila eventualne madeže.

Izvrstna mesna juha — brez mesa

V 3 ali 4 litre vode —daš kilo go- vejih kosti in 50 gramov goveje ali telečje masti. Pridaš zelenjave: repo, korenje, zeleno, nagelje žbice, če- bulo, nekaj vejic timijana, lovorjev listič in peteršilja. Kuhaš 2 uri. Če hočeš to »mesno« juho narediti še re- dilnejšo, ji dodaj krompirja. Okusa je izvrstnega in popolnoma nadome- sti mesno juho.

Drobne znanstvene zanimivosti

Med delom proizvaja človek v 24 urah 1.000 gramov več ogljikove kisl- ine, kakor če počiva.

Normalni želodec je dolg povprečno 15 centimetrov.

Prerez enega samega človeškega krv- nega telesa meri 130. del enega mili- metra.

Razširjenje srca dobimo navadno zaradi prevelikega srčnega napora, predvsem zaradi nesmiselnega tekmo- vanja ali pa od prekomernega pitja alkoholnih pijač, posebno piva. Raz- širjeno srce dobimo tudi pri kroničnem vnetju ledvic, pri sklerozi, motnjah v krvnem obtoku in pri zastupljenju s kakšnim hudim strupom.

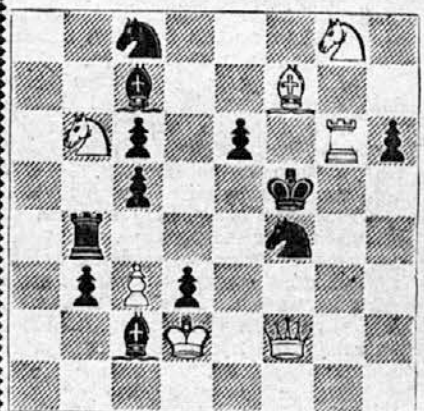
Nevarna in zelo nalezljiva gobavos- je poslednja desetletja v Evropi ne- poznana. Edini prenos te boleznj pre- nežejo gobavci, ki slučajno pridejo s kakšno ladjo v večje evropsko prista- nišče, toda zdaj tudi to ni več mogoče.

ŠAH

Urejuje A. Premfalk

Problem št. 148

Sestavil Fr. Matoušek

Mat v treh potezah

Šahovske vesti

Dvoboj Hrvaška—Slovaška

Dne 7. in 8. decembra bodo v Za- grebu večje šahovske tekme, za katere se obe bratski strani, hrvaška in slo- vaška, ki sta navezali tudi tesne ša- hovske stike, temeljito pripravljata. V obeh državah je prevzela oblast po- kroviteljstvo in upravo nad šahom in ga vneto razširja med odraslimi in mladino.

Turnir v Trenčinskih Toplicah je omogočil hrvaškemu mojstru Rabarju prvi mednarodni nastop, bližnji dvo- boj pa bo tudi Hrvaški izpolnil stari sen o mednarodnem udejstvovanju. Obe moštvi sta skoraj enakovredni, ni pa izključeno, da bodo Hrvati z majh- no razliko zmagali. Igrali bodo dva- krat, z izmenjanimi barvami; prvi dan bo imela ena osmorica same bele fi- gure, v povratni tekmi naslednji dan pa same črne. Odločil bo skupni re- zultat.

Hrvati bodo takole razporedili svoje zastopnike: 1. mojster dr. Astaloš 2. m. Rabar, 3. ing. Tekavčič, 4. Suba- rić, 5. ing. Jerman, 6. m. Milan Filip- čič, 7. m. Petek in 8. Branko Filipčič.

Za Slovaške se bodo borili na prvih treh deskah mojstri Rohaček, Potučel in dr. Ramharter.

Hkrati se bodo v podobnem tekmo- vanju dvakrat srečali zastopniki oboje mladine v mednarodni tekmi Zagreb—Bratislava. To bo eden izmed prvih me- dnarodnih mladinskih dvobojev sploh.

Za večbo bo hrvaško moštvo od- igralo v nedeljo prijateljsko tekmo s Karlovcem.

Zagrebsko prvenstvo je dospelo do 11. kola. Točen položaj motijo številne prekinjene partije, vendar je vsaj za prvi dve mesti čisto jasen. Vodi od- ločno mojster dr. Astaloš, ki je do sedaj oddal vsega samo pol točke su- bariću. V prekinjeni partiji s Cvekom mu sicer niso dobrega obetali, a konč- no se je le pokazalo, da profesorju »cvek« ne more biti posebno nevaren. Dasi se dr. Astaloš poslednja leta praktično manj bavi s šahom, stari borec vendarle ne zatajuje svojih bo- gatih izkušenj in silne živivosti v obrambi.

Rabar je prva kola delal Astalošu družbo, potem se je pa po dveh re- mih in enem porazu utrdil na dru- gem mestu. Za nadaljnja mesta se prav hudo borijo ostali najboljši za- grebski igralci in bo zato še mnogo sprememb.

Po 11. kolu je bil v vodstvu tale položaj: dr. Astaloš 9½ (1), Rabar 8 (1); ing. Jerman 6½ (1), B. Filipčič 6 (2), M. Filipčič 6 (1), ing. Tekavčič in Su- barić po 5½ (2) in Besch 5½ (1) točke.

Rešitev problema št. 146.

1. Da! (nujnica)

Rešitev problema št. 147.

1. Ka6! (grozi 2. De4+ in 3. Sb7 mat)

1. ... Sc3. 2. Dg5+

1. ... Sb4+. 2. Kb6

Po trudapolnem delu — za- bava in razvedrilo v »Dru- žinskem tedniku«

Marija in zrcalo

Marija je že leto dni poročena in njen mož je pozabil na obletnico po- roke.

»Romantika ljubezni počasi ble- di,« je vzdihnila Marija, gledajoč se v zrc- alo in ščetkajoč si lase s čela.

Prve dni, ko se je mož vračal iz službe, jo je vselej ves vesel objel in poljubil. Zadnji čas pa vstopa nabri- žen in ji kvečjemu roko poda. Marija razume, vzrok so vsakdanje skrbi, a vendar...

Na lepem Marija opazi nekaj v svoji zrcalni sliki. Nagubano čelo. Nenego- van osivel obraz. Nezadovoljna ust- Pricaška pod kritiko.

Marija je postala kritična.

»Kako se pa zadnji čas prav za prav vedem nasproti Pavlu?« Spomni se, da zadnji čas ni bogve kako skrbela za kulinarčni užitek svojega moža. Zve- čer, če ni imela pri roki jaje ali mesa, je hitro kaj vrgla v ponev, kar je ali pa ni zadostovalo za večerjo, namesto da bi večerjo sprico pomanjkanja ži- vil še bolj skrbno pripravila.

»Morda je pa moja krivda,« je po- mislila Marija, »da Pavel ni več tako ljubezniv z menoj.«

Marija je pametna in ne prepono- sa, da ne bi tu in tam našla kakšno napako na sebi. V nekaj minutah si je napravila načrt. V sredo bo Pavlov rojstni dan. Pripraviti mu hoče pre- senčenje!

Marijin dnevnik nam bo povedal, kako je to uredila:

Ponedeljek: Dopoldne sem od- šla k frizerju. Umili so mi glavo in mi svetovali čisto novo moderno pričesko, mehko in neprisiljeno pričesko, ki me dela mlajšo na pogled.

Eleganten rimski kotrim, okrašen s črnim perzljancem. Ovrtnik je majh- nen in le skromno okrašen s krznom, medtem ko so žepi moderno veliki, podobni okroglim vrečicam. Takšen krznen okras si lahko omislite tudi iz starega, velikega ovrtnika, ki so bili nekdy v modi. Krilo ima spredaj dve globoki gubi, jopica se pa zapira s štirimi gumbi in je prepeta s pasom iz istega blaga.

18. nadaljevanje

Alenka se je nasmehnila in čvrsto stisnila izproženo gospenjo roko. Presenetila jo je Irina elegantna, hkrati je pa začutila, kako toplo ji je bilo pri srcu, ko jo je Marko predstavil kot svojo zaročenko. Čeprav ni bila malenkostna, je bila še dovolj mlada, da ji je ta podrobnost bila v veselje.

»O vas sem slišala že toliko dobrega, mlada gospodična, da me prav veseli, da vas spoznam,« je vpljudno odgovorila Irina, pozorno gledajoč njen razjasnjeni, srečni obraz, ki je ob teh besedah navnel izraz lahkega presenečenja.

»Od koga pa?« je živahno vprašala Alenka. Čudila se je, kako da ljudje o njej že marsikaj vedo, medtem ko ona prav o teh ljudeh ne ve tako rekoč ničesar. Tudi v tem pogledu je bila še zelo mlada.

»Gospod Skalar, moj znanec, je bil v začetku kar navdušen za vas,« je brez zadržev odgovorila Irina, »pravi, da ste njegova desna roka.«

Kako mlada je še, je ugotovila sama pri sebi, gledajoč njen obraz, ki se je na njem izraz menjaval kakor oblaki na vetrovnem nebu. Alenka se je neodločno ozrla v Markov obraz, iščoč tam odgovora na Irino opombo. Toda ko je pogledala ta obraz, se je začudila. Nov, mračen, skoraj jezen izraz je opazila na njem. Ozrla se je v Irino, ki je kakor oborožena z vpljudnostnim smehljajem stala pred njima.

»Gospod Skalar potrebuje točno in hitro sodelavko,« je odgovorila, »preobremenjen je z delom.«

»Torej vas bo hudo pogrešal, če se boste poročili?« Spet se je zdelo Alenki, kakor da se za tem nedolžnim vprašanjem skriva prikrita ost.

»Mislim, da to še ne bo tako hitro,« je smeje se odgovorila. »Saj nimam še nič pripravljene.« Pozornemu poslušalcu ne bi ušlo lahko neugodje, ki jo je obšlo ob teh besedah, ko je morala tej radovedni tujki pripovedovati stvari, ki so bile samo njene. Tudi Marku je postalo žal, da je Irini povedal svojo in Alenkinu skrivnost. Hkrati je pa čutil, da jo bo moral svet izvedeti prej ali slej. In čeprav se mu je to kot moškemu nekoliko upiralo, je takoj pregnal ta pomislek, ko se je spomnil na Alenko. Saj je vendar res, da je njegova zaročenka. In kaj ima to opraviti z njeno službo, Skalarjem in Irino?

»O, kadar se dva zadržita odločita, gre to zelo hitro,« je naspel šaljivo naspel resno odgovorila Irina. »In mislim, da niste ena izmed tistih samosvojih žensk, ki hočejo ostati v službi kljub temu, da jih mož lahko preživi.«

»Tisto ne,« je odgovorila Alenka, čeprav se ji je zdelo to vprašanje nevljudno, »toda rada bi za svoj zakon pripravila vse tisto, kar drugim dekletom pripravijo matere, ko gredo hčere od hiše. Razen tega sem mnenja, da je bolje, če se dva človeka do dobra spoznata, preden se odločita za ta življenjsko važni korak.«

»Oh, gospodična, moškega ne spoznate, četudi živite z njim dvajset let,« je smeje se odgovorila Irina. In čeprav te besede niso bile zlonamerne, so se zdele Alenki kakor temna prerokba in samo to si je želela, da bi se že kar najhitreje spet poslovili.

Morda je Marko uganil njeno željo, morda se mu je godilo prav tako, zakaj takoj nato je pogledal na uro, rekoč:

»Moral bova iti, Alenka! Ob štirih imaš službo, zdaj pa manjka do četrte komaj dvajset minut.« Poslovili so se in odšli vsak v svojo smer.

»Odkod poznaš to žensko, Marko?« ga je vprašala Alenka.

»Zakaj pa vprašuješ?«

»Ker se mi zdaj radovedna bolj, kakor je bilo in se spodobila.«

»Čudna ženska je to,« je kakor sam zase odgovoril Marko, »in najbrže ne posebno srečna. Takšni ljudje imajo največji užitek, če lahko drugim pokvarijo veselje. To jim tako rekoč pride v kri in je del njihovega bistva.«

»Ne vem, če bi mogla jaz kdaj biti takšna,« je nekoliko hladno odgovorila Alenka. Zamislila se je, da ji Marko ni odgovoril, od kod pozna to žensko.

»Tega res ne moreš vedeti, zakaj nihče ne ve, kaj bi storil, če bi bil v koži drugega,« je resno odgovoril Marko. Zdelo se mu je prav, da je s temi besedami zaključil ta nekoliko napeti razgovor, in pričel je govoriti o drugih stvareh.

Za Irino je bila ta novica kakor balzam za odprto rano. Tako na mah, tako brez vsakega truda se je odkrivala svoje nevarne tekmičice! Da, arhitekt Brezar ji ni bil zamenjati simpatičen! Dečko in pol, ta mlada, neizkušena stvarca je lahko vesela, da je našla takšnega fanta!

Kako to, da ji Skalar nikoli ni ničesar omenil? Morda pa celo še ni? Ne ve? Morda siromak se zmerom upa, da bo osvojil svojo lepo

vilo? Najbrže, zakaj če bi vedel resnico, se ne bi tako podviral z zapeljivostjo. Spet je začutila rahel zbudljaj v srcu. Zaradi tega dekleta jo je zapustil mož, ki je z njim preživela toliko srečnih, vedrih ur, mož, ki mu je tolikokrat pomagala premagati dolgočasje in negotovnosti modernega življenja. Zapustil za zmerom, dokončno.

Morda pa le ne za zmerom? Je zašepetal v njej neki glas, ko se je doma v predsobi slačila plašč in ji je pogled nehote obstal na telefonu, stoječem na nizki mizici pod zrcalom.

Stopila je k telefonu in kakor podzavestno zavrtela Skalarjevo številko. Zdaj je doma, Brezar je dejal, da ima dekle ob štirih delo. Najbrže sta skupaj. Lepa vila in satir! Občutila je nekakšno divje, neugnano veselje do tekmice, zakaj čutila je, da se je tehničnica nagnila na njeno stran.

»Tukaj Skalar,« se je oglasil ženski glas, ki ga pa zaradi izpremembe po telefonu Irina ni spoznala. Na drugi strani žice je namreč dvignila slušalko Alenka.

»Rada bi govorila z gospodom Skalarjem,« je dejala Irina, »Slaparjeva pri telefonu.«

Alenka je podala slušalko svoji gospodariji. Nehote ji je jelo srce utripati. Mar bo zdaj ta ženska povedala Skalarju novico, ki jo je skušala sama vsaj še nekaj časa prikriti pred njim?

Čeprav bi dala marsikaj, če bi lahko slišala ta razgovor, se je vpljudno odstranila iz sobe, dobro vedoč, da je Skalar pri osebnih razgovorih najrajši sam.

»O, Irina, kaj pa ti?« je dejal Skalar in Irini se je zdelo, kakor da to ni bil vzklil prijetnega presenečenja.

»Peter, danes sem dobila tvoje darilo! Lepo, da si se domislil,« je pridržano govorila, trudeč se, da bi svojemu glasu dala kar najbolj nebržen zvok. »Ali bi bil zato, da bi za to prilagodnost preživela skupaj ta večer... morda poslednji? Odpotovala bom te dni za nekaj mesecev v tužino, moje delo potrebuje nove pobude.«

»Tako?« je dejal Skalar, tehtajoč prednosti in nedostatke ponovnega sestanka z Irino. Neki vitezki čut, ki ga ima vsak možki do ženske, ki mu ne dela prizorov, čeprav ve, da jo je zapustil pa mu je veleval, naj pristane na to povabilo. »Prav rad,« je dejal po kratkem premolu. »Kje in kdaj?«

»Ali bi mogel drevi priti k meni?« Sama bova. Če hočeš, greva pa tudi lahko v kakšno restavracijo,« je hitro pristavila, ko se je spomnila, da bi mu utegnil biti takšen večer v dvoje neugoden.

»Prav, prišel bom o pol devetih. Če se nama bo dalo, greva pozneje lahko ven.«

Irina je z olajšanjem odložila slušalko. Na lepem se ji je zadelo, da je svet še zmerom velik, pripravljen, da ga zvojničijo tisti ki imajo voljo in načrt. Nato se je zasukala in polvzročila tih predse, kakor tedaj, kakor je bila posebno

dobre volje, in naročila pomočnicam, da bodo drevi končale delo uro poprej kakor po navadi.

Ko je Skalar poklical Alenko v sobo, ga je naspel zvedavo, naspel radovedno pogledala. Njegov obraz je pa ostal ravnodušen in zapet, kakor je bil ves poslednji čas; ženski instinkt ji je dejal, da ta človek o njej ne ve ničesar novega, zakaj novica, ki bi jo izvedel, bi najbrže omehčala tudi to negibno krinko...

»Ti ametisti so kakor nalašč za tvojo belo polt,« je dejal Skalar, ko se je sklonil nad Irino roko in jo poljubil. Tako ljubezljiv že dolgo ni bil, kadar je bil, je pa to veljalo samo ženskam, ki jih ni samo ljubil, temveč tudi spoštoval. Irini je bilo skoraj žal zanj.

»Da, čudovita je,« je pritrdila, ozledujoč jo v soju luči, »toda molilo me bo, ker bo spomin nanjo zvezan s slovesom od tebe.«

Skalar je molčal, zakaj čutil je, da na te besede ni imel kaj odgovoriti. Na tihem je pa občudoval Irino prisrčnost, njeno hladnokrvnost, skorajda brezčutnost. Vražja ženska, je pomislil sam pri sebi, toda v tej misli ni bilo nič

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilnice srajce, ovrtnike za svetilnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

več moškega občudovanja, samo še tovariško priznanje.

Ko sta sedla in mu je postregla s teranom in pikantnimi, obložnimi kruhki, ki so nosili pečat njene osebnosti prav kakor njene obleke, se je naslonila globoko v blazine in okrog ustnic ji je zaigral skrivnostno, skorajda zmago-slaven smehljaj.

»Zmerom sem občudovala moške, ki znajo biti tudi tedaj, ko ne ljubijo več, pozorni in vpljudni,« je počasi in premišljeno dejala. »Čudoviti dnevi so bili, ki sva jih preživela skupaj. Ali se spomniš Blede? Planin? Bila sva zmerom enakovredna, tovariša in ljubimca; Danes samo še tovariša. Pijva na našino priateljstvo, zdaj, ko sva pokopala ljubezen!«

Dvignila je čašo in jo izpila na dušek. Skalar se je začudil, zakaj še nikoli je ni slišal tako teatralično govoriti. Ni si mogel kaj, da ne bi občudoval njene trpkosti, moderne lepote, ki se je klanjala sama sebi in samo zase živela. Zdal se je dvomil, ali ga je sploh kdaj strastno ljubila. Ali bi mogla biti zdaj tako mirna in obvladana? Ali ima pa že koga drugega v mislih?

»Rad bi ti dal več, kakor je to zlato,« se je prilagodil njenemu

tonu, »toda samo to mi je še ostalo. Morda boš z drugim bolj srečna... Ali se boš poročila? Rojena si za ljubezen in ne za zakon.«

»Da, tako govorite možki, kadar se ne nameravate poročiti s svojo ljubico,« je zaničljivo odgovorila. »Kaj pa ti? Ali boš šel za pričo moji naslednici?«

»Ne vem, kam meriš. Nobene naslednice si nisem izbral. Delo, dom, to bo edino, kar me bo od slej zanimalo.« To je izgovoril tako resno, da je skorajda sam sebi verjel.

»Toliko boljše zate,« je priklila Irina, »bala sem se že, da te čaka razočaranje.«

»O kakšnem razočaranju govoriš? Prestar sem za močna čustva, kvečjemu dolgočasim in zgražam se še lahko!«

»Torej se boš zgražal!«

»Zakaj?«

»Ker se bo nadarjeno mlado dekle, ki je hkrati tvoja sodelavka in desna roka, prav kmalu poslovila od tebe in se poročila. Da, Alenka Zajčeva in Brezar sta se zaročila!«

Če bi kdo dejal, da Skalar ni mogel verjeti svojim ušesom, bi dejal premalo. Tako daleč je bila zanj takšna možnost, da takoj ni domlel vse pomembnosti te novice. Presenečeno je pogledal Irino, ali se ne šali, toda sedela je, mirna in nebržna njemu nasproti, napeto ga opazujoč, prežeha na vsak njegov gib, na vsak njegov izraz.

»Kdo ti je to dejal?« je naspel počasi vprašal.

»Onadva sama, ljubljani! Vidiš, mladina je zaupljiva in odkrita. Nič hudega ne vidita v svoji odločitvi in jaz, po pravici, tudi ne!«

Šele zdaj se je Skalar zdrnil iz omotice, ki je blažila vtis te novice. Če bi mogel na glas dati duška svojim čustvom, bi zastokal, kakor da ga je bil kdo telesno ranil. Bilo mu je, kakor če žejnemu pokažejo vodo, mu jo poneso do roba ustnic, potem pa spet odtegnejo. Segel je z roko na čelo in začutil, da je vlažno in hladno. Nato je prijel kozarec, ga ponesel k ustnicam in ga izpil v dolgih požirkih. Irini se je skoraj zasmejala, ko ga je videla tako majhnega, tako betežnega.

»To je torej vzrok, da si me povabila,« je z muko dejal. »Kaj hočeš od mene, Irina? Naj te ljubim? Ali te nisem dovolj? Ali si mi ti dajala več, kakor jaz tebi! Hočeš, da ne bi ljubil druge ženske, ki je lepša, boljša in mlajša od tebe! Prav, toda ti pojmuješ tovarištvo po žensko!«

»Ker sem ženska. Z vsakim vlačencem svojega bistva sem ženska, tudi takšna, kakršno možki sovražijo. Ali naj ti še rečem, da mi dobro de, ker vidim, da trpiš? Da, okrutna sem, toda to je res! Tila me ne ljubim več, zate sem bila samo igračka, okrasen predmet. Ti pa si bil zame upanje v drugo, lepše življenje. Vzel si mi to upanje, ki si mi ga dal toliko let, ko si me nehal ljubiti. Zaradi nje si mi ga vzel! Zaradi tega mila

ljudi. Starejši gospod stopi med njiju, hoteč ju podučiti:

»Ali ne vesta, da je treba svoje sovražnike ljubiti?«

Tedaj ga eden izmed petelinčkov temno pogleda: »Saj ni moj sovražnik, saj je moj brat.«

Oprijemljiv dokaz

»Ti torej upaš, da te bo Tone kmalu zaprosil za roko?«

»Menda, saj mi poslednji čas kar venomer zatruje, da se mi preproste obleke vse bolje podajo kakor razkošne, medtem ko je poprej trdil ravno nasprotno.«

Iz otroških ust

Stric profesor kaže svojemu nečaku Mihecu kapljico vode pod mikroskopom. Dečko se kajpak počeno čudi migljaju pod mikroskopom.

»Zanimivo, kaj Mihec?«

»Imenitno! Zdal razumem, kaj me tako žgeča po grlu, če pijem sodavico.«

Pogum

»Ko je zadnjič v cirkusu planil vólik lev iz kletke med občinstvo, je samo moj prijatelj pokazal prisrčnost in pogum...«

»Tako? Kaj je pa storil?«

»Skočil je v kletko in jo zapahnil za seboj.«

Hitro je prišla

On: »Danes ponoči sem sanjal, da sem zaprosil za roko lepo, mlado dekle.«

In kaj sem odgovorila?

dega, nezrelega dekleta, ki ji tvojá ljubezen ni mar!«

»Nisem jaz kriv, če si ti želela v meni več, kakor sem ti mogel dati. Vse ženske trpijo zaradi prebuje fantazije! Zakaj si vse do danes govorila drugače?«

»Ker sem se prevarjala, ker sem se hotela prilagoditi tvoji miselnosti! Strašno je, da se morajo ženske vse življenje tako pretvarjati, če si hočejo zadržati tisto bore ljubezni. In še se jim vselej ne posreči.«

Skalar ni odgovoril. Tako nevažno se mu je zdelo zdaj vse to, čeprav so ga Irine besede bridko zadele. Da, razume jo, kaj misli z upanjem v novo, drugačno življenje. Tragično je, da bi nemirni ljudje vse življenje radi ubežali samim sebi. Zato iščejo izpremembe pri drugih ljudeh. Da, Alenka je bila zanj upanje v novo življenje! Kako jalovo in neokusno! Mladost k mladosti! Zakaj ni znal bolje gospodariti s svojimi talenti, ki jih je prejel ob rojstvu? Dokler je bil mlad, je imel pravico upati na drugo življenje, s starostjo tudi ta pravica ugasne. Da, Irina je bridkost je tudi njegova bridkost!

Pogledal jo je tako sočutno in odsotno, da se je zdrnila. V tej piči uri se je njegov izraz tako izpremenil, da je bil zdaj vse bolj podoben izrazu starega, ugašajočega človeka. Bil je bled, tih in prav nič več pripravljen za borbo.

»Peter, ni si treba tega tako gnati k srcu,« je dejala, čeprav se je vse v njej upiralo, da bi ga to lažila. »Kaj ti je to dekle? Nič! Kakor si jo spoznal, kakor je stopila v tvoje urejeno življenje, prav tako neopazno bo spet odšla.«

»Ti tega ne veš, v teh mesecih, kar je ona živela pri nas, se je v meni marsikaj izpremenilo. Bila je dobra duha naše hiše. Celo Martina jo je rada imela, čeprav... kaj bi govoril! Tega ti ne bi razumela. Sama po sebi, vsa takšna, kakršna je, je plamen, ki greje hladnost moje okolice in mojih let.«

Irina ni odgovorila. Čutila je, da je njegova bridkost tiste stvari, ki je ni mogoče potolažiti. Tih je vstala in mu prinesla povrtno. Ko je stal med vrati in se je njegova temna postava odražala od svetlega ozadja stopnišča, se ji je zdel sključen in betežen.

»Zbogom, Irina,« je dejal. »oba sva slabo odigrala svoji vlogi.« Ko mu je hotela odgovoriti, je zamahnil z roko in počasi odšel po stopnicah.

Kaj je delal potem, se pozneje ni več spominjal. Samo to je vedel, da je spil v »Daj-damu« pol tučata šilcev močno začimljenega likerja, ki ga je sicer sovražil, pa mu je zdaj na nenavaden in čuden način dobro delo. Kje je pozneje hodil, se ni zavedal. Tik pred jutrom se je pripeljal domov z najetim taksijem in šele sveži, hladni zrak, ki je prihajal z Rožnika, ga je nekoliko iztreznil.

Zdal se je sedel v globokem naslonjaču svoje delovne sobe in skušal urediti raztresene misli, ki so mu kakor kače bežale na vse strani. Doslej se nikoli ni zavedal, kolikšno globino je bilo navzelo to čustvo do Alenke. Po neprijetnem presenečenju, ki ga je prevzelo, ko je spoznal, da je Alenka dajala prednost Brezaru, je prišlo stanje nekakšne dremotice in otopelosti, ko si je želel samo, da bi ostala v njegovi bližini. Vse drugo, tako si je mislil, bo prišlo samo po sebi in pozneje.

Zdal se je zavedel, v kakšnem namišljenem svetu je živel. In čeprav je jasno spoznal svoje napake, se še zmerom ni mogel sprijazniti z mislijo, da je vse izgubljeno in končano.

Kaj bo zdaj? Ali bo podala odpoved in prej ali slej odšla? Da, Brezar je premožen, lahko se takoj poročita! Ali naj ji sam odpove, da je ne bo več videl, kako mirna in zapeljiva hodi mimo njega, z mislimi pri drugem, ne da bi se zmenila zanj? Oh, to bi bilo strašno, če je ne bi nič več videl, nikoli več, da bi odšla kakor je bila prišla iz tujega sveta nazaj v svet!

In vendar, kako ji bo mogel zdaj ravnodušno gledati v oči, ji hladnokrvno narekovati pisma, ne da bi uganila njegovo duševno vzburjenost? Ne, zdaj še ni gospod svojih čustev. Bolje bo, da je nekaj časa ne vidi, dokler se ne zbere, ne domisli, kako bo poslej. Kmalu bo junji, primerni čas za dopuste. Naj torej gre za nekaj tednov, če namerava ostati, se bo sama vrnila. V tem času bo vse premislila, pretehtal in morda odpravil od te čudne bolezni, ki se je lotila tako nenadno in prezupno.

Ko se je tako odločil, je počasi odšel v svojo spalnico. Zunaj se je že daniilo, slišal je cvrčanje ptic, ki so peli v jutranjo zoro. Mislil je, da ne bo mogel zaspati pa je takoj padel v težak, svinčen sen.

Tisto jutro se je prvič zvedilo, da je Skalar vstal uro pozneje kakor v vseh tridesetih letih svojega dela.

ITALIJANŠČINA

ZA SLOVENCE

BESEDI IN SLIKI

Il coccodrillo

Ancor oggi, forse, vi è chi ignora che i coccodrilli nascono dalle uova. Eppure, di recente è stato possibile ritrarre le varie fasi d'una tale nascita in fotografie molto interessanti.

Poche ore prima di uscire dall'uovo la bestiola, dall'interno, emette un grido stridente che può essere udito a parecchi metri di distanza. Poi picchia ripetutamente col muso contro la parete dell'uovo sino a praticarvi un buco, dal quale mette subito fuori il muso e gli occhi. Dopo un primo diffidente sguardo tutt'intorno, il neonato avanza fuori dal guscio tutta la testa, poi le zampe anteriori, poi abbandona il guscio, fa il suo ingresso nel mondo ed è subito in grado di prendere pesci di media grandezza e di dare morsi che possono stroncicare un dito. Quale bestia pericolosa diventi poscia, è noto.

I cacciatori però, e i pescatori disoccupati possono trovare una seducibile occasione a Sandakan, nell'isola di Borneo, dove la caccia al coccodrillo è non soltanto permessa, ma anche incoraggiata con bei premi: tanto che è diventato, per quegli egregi indigeni, lo sport in voga. Naturalmente, è una caccia, o pesca, che raccomanda prudenza e precauzioni. Gli indigeni preferiscono il metodo della pesca all'amo: un amo adeguato, che ha per esca un pezzo di carne di scimmia, di cui il coccodrillo è in gordo; e quando la bestiaccia ha abboccato, gli indigeni si divertono per un pezzo, finché la finiscono a colpi di fiocina.

Gli amanti di avventure e di emozioni, invece che la pesca da terra, preferiscono la caccia in barca, a notte buia, la fiocina in una mano, un lume nell'altra: il coccodrillo, attratto dalla luce, si accosta al canotto: allora l'indigeno vibra il colpo di fiocina; se però questo falla, può accadere che il coccodrillo diventi il cacciatore.

Recentemente dallo stomaco di un coccodrillo ucciso, furono estratti un braccio, una gamba e altri pezzi di corpo umano: risultati d'un colpo di fiocina andato male...

Razlaga besed

coccodrillo m krokodil.
vi è chi dobe se ljudje, ki (dobe-
sedno: so, ki).
nascono se rodé (nascere, nepr.
glag.).
uovo m (množ.: le uova, fl) jajce.
eppure in vendar.
di recente pred kratkim.
è stato possibile je postalo mogo-
če (èssere).
ritrarre (nepr. glag.) nazaj poteg-
niti, izvečti: posneti, slikati, fotogra-
firati.

nascita f rojstvo.
bestiola f živalca.
emettere (nepr. glag.) oddati.
grido m krik.
stridente vrišč (stridere).
picchiare (po)trkati.
ripetutamente ponovno (ripetuto
ponovljen: ripetere).
muso m gobec.
sino a do.
praticare un buco luknjo narediti.
diffidente nezaupljiv.
sguardo m pogled.
intorno okoli.
neonato novorojenec.
avanzare iztegniti.
guscio m lupina.
zampa f taca.
ingressò m vvhod, vstop; nastop.
subito takoj.
essere in grado zmožen biti.
morso m ugriz.
stroncicare odtrgati.
dito m (množ.: le dita) prst (na ro-
ki, nogi).

diventare pastati.
poscia (posa) pozneje.
cacciatore m lovec.
pescatore m ribič.
disoccupato brezdelan.
seducente zapeljiv.
incoraggiare (-aggio) izpodbujati.
osrciti, (o)hrabriti.
egregio izvrsten, odličan.
indigeno domačin.
voga f veslanje; èssere in voga pri-
jubljen (v modi) biti.
precauzione f previdnost, opreznost.
amo m trnek.
adeguato primeren.
esca f vaba.
carne f meso.
scimmia f opica.
ingordo požrešen, •poželjiv.
abboccare z(a)grabiti.
divertirsi (diverto) zabavati se.
colpo m udarec.
fiocina f harpuna, ostve.
emozione f razburjenje.

buio temen.
lume m luč; svetilka.
canotto m (sportni) čoln.
vibrare (za)vihleti.
fallare zgrešiti.
accadere (nepr. glag.) zgoditi se.
recentemente nedavno, pred krat-
kim (recēnte).
stomaco m želodec.
estratto ven potegnjen (estrarre,
nepr. glag.).
braccio m roka, laket.
gamba f noga.
andato male ponesrečen, izjalov-
ljen.

Lo spirito di Rossini

A voler brevemente dipingere la figura di Gioacchino Rossini, basterebbero poche parole: genio, buon senso, allegria. Era olimpico e sereno. Amava la buona tavola, la dolce vita, la buona compagnia. Quanto alla buona musica, la creava lui stesso. Era, inoltre, un uomo di spirito. Perciò si raccontano di lui molti aneddoti, sicché egli stesso diceva: «Se ne raccontano tante, quando si parla di me, che non so più neanche io, quali siano le vere e quali le false.»

Una volta, ad esempio, fu avvicinato da un tale, una nullità, che, per far sapere al Maestro di conoscerlo da lunga data, ricordava di essersi trovato alla sua destra nell'occasione d'un famoso banchetto, offertogli a Milano, nel quale si era divorato un colossale pasticcio di maccheroni.

Infatti, dichiarò Rossini, mi ricordo del pasticcio di maccheroni, ma non riesco a ricordarmi di voi.

È famosa la passione di Rossini per la buona cucina. Egli stesso sapeva preparare piatti gustosi. Voleva mangiar bene e molto. Pranzava un giorno da una signora, e alla fine del pranzo, che era stato scarso, la signora le ringraziò per avere accettato l'invito.

Spero, aggiunse quella signora, che mi concederete presto l'onore di pranzare con me una seconda volta.

Ma certamente, anche subito!

Rossini doveva adattarsi a sentire le composizioni di tanti geni sconosciuti. Un giovane gli suona tutta una nuova opera musicale.

Questo musica mi piace molto, dichiara Rossini, tant'è vero, che l'ho messa anch'io quasi tutta nella mia «Italiana in Algeria».

Vi giuro che non l'ho mai sentita!

Lo credo. Allora vuol dire che tutte due abbiamo copiato da un terzo.

Una sera a Parigi assiste a un assassino del «Don Giovanni» di Mozart. In un intervallo il direttore d'orchestra va da lui, e Rossini gli chiede ingenuamente:

Di grazia, mi saprebbe dire di chi è questa musica?

Ma come! di Mozart, Maestro!

To', non l'avevo riconosciuta.

Rossini non usava riguardi a nessuno. Il Re del Portogallo, che aveva rinomanza di buon violoncellista, trovandosi a Parigi, volle eseguire dinanzi al Maestro alcune «riduzioni di musica rossiniana. Alla fine l'augusto dilettante domandò il parere del Maestro.

Per un Re, non c'è male.

Razlaga besed

spirito m duh, duhovitost, humor;
spirit.
a voler... če bi hoteli... (volere,
nepr. glag.).
dipingere (nepr. glag.) (na)slikati.
Gioacchino Rossini znameniti ital.
skladatelj (1792—1868).
allegria f veselost.
quanto alla... kar se... tiče.
creare ustvarjati.
sicché tako da.
non so più neanche io niti sam več
ne vem (sapere, nepr. glag.).
ad esempio per primer (navadno
per e).
fu avvicinato da un tale se mu je
približal (prijaznil) neki lks Ipsilon
(avvicinare približati).
nullità f ničla.
da lunga data že dolgo (čas).
offertogli ponujen mu; prirejen mu
(offrire, nepr. glag.).
divorare žreti.
pasticcio m pašteta.

non ti scio a... ne posreči se mi...
ne morem... (riuscire, nepr. glag.).
cucina f kuhinja.
piatto gustoso okusna jed.
pranzare kositi, obedovati.
scarso picel, boren, skromen.
lo ringrazio per avere... se mu je
zahvalil(a), ker je (da je)...
accettare sprejeti.
invito m vabilo.
concedere (nepr. glag.) dovoliti, do-
pustiti; c. l'onore izkazati čast.
adattarsi pristati, prilagoditi se.
genio sconosciuto neznan genij.
«Italiana in Algeria» naslov neke Ros-
sinijeve opere.
giurare priseci.

La stampa

La stampa, detta da Lutero «una seconda redenzione dell'umanità» fu inventata in Magonza a mezzo il secolo XV da Giovanni Gutenberg.

Dieci anni appena erano corsi dall'invenzione, e già in molte città d'Italia si erano aperte stamperie. Prima della fine del secolo quell'arte si diffuse in tutto il mondo civile. Le opere dei classici, conservate sino allora per mezzo di manoscritti scarsi di numero e car di prezzo (un libro costituiva talora la dote di una ragazza), improvvisamente si sparsero per ogni dove, costituirono le nuove biblioteche, penetrarono nella casa del privato, furono alla portata di tutti.

Dalle macchine, che imprimevano i segni del pensiero antico ueliva in torrenti di luce, la civiltà, l'umanità nuova.

Razlaga besed

stampa f tisk.
detto recēn, imenovan (dire, nepr.
glag.).
redenzione f odrešitev, osvoboditev.
inventare izumiti.
Magonza f Mainz.
a mezzo il [secolo] (ammaddzo il)
proti sredi [stoletja].
stamperia f tiskarna.
si diffuse se je razširil (diffondere,
nepr. glag.).
conservare ohraniti.
scarso picel, redek.
costituire tvoriti.
talora včasih.
dote f dota.
si sparsero so se razširili (spargere,
nepr. glag.).
per ogni dove vse vprek.
penetrare (penetro) odreti, prodreti.
alla portata di tutti vsem dostop-
en.
imprimere (nepr. glag.) tiskati.
torrente m hudournik; in torrenti v
potokih, v curkih.

Tremila terremoti all'anno

Lo scienziato inglese Milne, che ha pubblicato molti lavori sui turbamenti sismici, ha compilato un catalogo generale dei grandi terremoti distruttori, avvenuti dal principio dell'era cristiana ad oggi.

Nelle prime epoche studiate dal Milne, i calcoli devono necessariamente presentare molte lacune: solo dal 1850 in poi possiamo considerarli esatti: e nella seconda metà del secolo decimonono si registrarono 1521 terremoti distruttori, cioè una media costante di circa 31 all'anno.

Ben diverse sono le constatazioni dell'Associazione internazionale sismologica, che tiene conto di tutte le scosse sensibili, anche innocue. Essa ne registra infatti 27 mila circa fra il 1900 e il 1909, cioè una media da 2500 a 3000 all'anno.

Razlaga besed

terremoto m potres.
turbamento sismico potresna mot-
nja.
compilare sestaviti (iz raznih spi-
sov).
catalogo m katalog, seznam, ime-
nik.
distruttore uničevalen.
era f doba.
presentare (presēto) predstaviti
izkazovati (vrzeli).
lacuna f vrzel.
poi potem.
considerarli smatrati jih.
esatto eksakten, natančen.
riscontrare srečati.
media f povprečje.
ben diverso čisto (docela) različen.
constatazione f ugotovitev.
sismologico potresen.
tenere conto upoštevati.
scossa f stresljaj, sunek.
innocuo neškodljiv.

JESENSKO DELO NA VRTU

Napisal Josip Štrekelj

★

Zadnje pridelke, ki niso odporni proti mrazu, spravimo v prezimovališča. V to se poslužujemo kleti, toplih gred, zasipnic in koj. Spravljamo jih pa, ko prvi mraz ustavi rast ob suhem vremenu, da niso mokri. V primeru, da nagaja deževno vreme, izkopljemo povrtnino in jo spravimo pod streho, da voda popolnoma odteče. Sele tako smemo vlagati, zakaj mokra vložena v prezimovališče kmalu zgigne. Pogubni za vzimljeno povrtnino so mokrota, prevelika toplota in mraz. Mokrote se ubranimo, da ne polivamo vložene povrtnine po listju, temveč, ako že preveč vene, zalijemo zmerom tu in tam med rastlinami samo zemljo.

V zasipnicah poskrbimo, da je ob straneh napravljen odtočni jarek, ter da je podlaga zasipnice višja, kakor spodnja plast vložnih pridelkov. Ako je povrtnina vložena v tople grede, moramo, ako ne zmrzuje, okna odpirati, ker bi sicer začela rasti in bi se s tem omehkužila. Mraza obvarujemo povrtnino v kleti z zapiranjem oken, v zasipnicah s plastjo zemlje in ob hudem mrazu tudi z listnato odejo. V toplih gredah pa z dobrimi okeni, odetimi s slamnjačami in deskami, ob straneh pa z gnojem ali vsaj z listjem. Zaradi dihanja povrtnine, ki povzroča toploto in vlago, napravimo vrhu zasipnice slannati oddušnik, ali pa še boljše na koncih odprtine, ki jih, če nastopi mraz, začasno zamašimo.

Povrtnino vzimujemo v kleti, v topli gredi, v zasipnicah, pa tudi v zemeljskih kojah. Kofe napravimo tako, da izkopljemo 2 m široke in 1 m globoke ter po potrebi dolge jarke. Zemljo vložimo ob straneh ter pokrijemo z deskami in s lepenko in po potrebi še z gnojem, listjem ali z zemljo. Na enem koncu naredimo odprtino za vhod. Taka koja nadomešča klet.

Kapusne glave, ohrovt in endivijo prav dolgo ohranimo zdrave, ako jih v prostoru, kjer ne zmrzuje, odenemo s suhim listjem. Najboljši prostor za vzimljenje je vendar suha in snažna klet. Zato jo pred donosom povrtnine vanjo osnažimo, pobelimo in razkužimo z gorečim žveplom. V primeru posodo namreč nasujemo goreče oglje, v katerega vržemo pest žveplene moke. Dušec žvepleni plin zamori škodljive glivice. Po 24 urah odremo okna in vrata, da se klet še prezrači.

Najugodnejša toplota za prezimovanje povrtnine je 3—5°C. To po možnosti uravnavamo ob hudem mrazu z zapiranjem, ob lepem vremenu pa z odpiranjem oken.

Ob vlaganju listnate povrtnine pazimo, da prisujemo in nekoliko potlačimo samo korenine, ne pa listov. Pri kapusu, ohrovtu in cvetačah prisujemo lahko še kocen (storž). Pregosto vlaganje je napačno, ker se kaj rada naseli škodljiva plesen in gnoloba. Da se lahko gibljemo v kleti ob vzimljeni povrtnini in da tekom zime odstranjujemo nagnite rastline, da se tudi zdrave ne okužijo, vlagamo povrtnino na 120 cm široke gredice. Te pripravimo, ako nanesemo 10—15 cm debele plast lahke vrtnje zemlje ali rečne peska ter v vrstah posevno prisujemo zelenjad.

Kapusne trde glave zdrže do konca decembra, ako odtrgamo zunanje liste in skrajšamo steblo na 3 cm, ter jih postavimo v zračnem prostoru, kjer ne zmrzuje, na police. Se dalj časa ostane kapus zdrav, ako ga spravimo v zasipnice brez stranskega listja, pa s celim kocom in koreninami z glavo navzdol in v prostoru, kjer ne zmrzuje, pokrit s suhim listjem.

Ohrovt in še nedorasle cvetače prisujemo v kleti, pa tudi v topli gredi, da zavarujemo zlasti cvetače pred pozebo. Tako prisute cvetače naredimo tekom zime rožo, Rožnati ohrovt (brsteče zelje) zdrži do 10° mraza na prostem, zlasti ako tako nizka temperatura ne traja dolgo, sicer pa nedorasel naredi glavice prisut v kleti.

Kolerabice trajajo prisute ali v zasipnicah najdalje, ako jim odtrgamo liste. Kodravi ohrovt (najboljši je prilični), prezimi na prostem. Mraz ga celo zboljša. Zeleni odtrgamo nekoliko zunanjih listov in jo prisuto v prostoru, kjer ne zmrzuje, obvarujemo celo zimo. Endivija, ki je že dorasla, dolgo traja, ako jo položimo na police; še boljše pa, če jo pokrijemo s suhim listjem. Nedoraslo endivijo pa vzimimo, ako jo prisujemo v kleti ali v drugem prostoru, zavarovanem pred pozebo. Repi obrežemo liste in korenino do živega, pesi, redkvi, korenčku in podzemeljski kolerabi skrajšamo le liste na 2—3 cm ter hranimo čez zimo v kleti, prisute ali na kupu, ali pa na prostem v zasipnicah. Krompir spravljamo v kleti na suha lesena tla, ko se prej nekoliko osuši. Ob spravljaju ga potresemo z žvepleno moko, pa le toliko, da je žvepleni prah viden. Žveplena kislina, ki se razvija, zamori kvarne glivice, ki povzročajo gnitje.

V praksi se je pokazalo, da najboljše prezimi povrtnina, ako mraz nekoliko zaustavi rast in da rosne ali celo mokre ne shranjujemo. Ako nadleguje mokrota, moramo povrtnino poveznjeno spraviti pod streho, da se odcedi in posuši ter sele nekoliko ovenelo vložimo.

Nekaj povrtnine zdrži zimski mraz, zlasti ako brez snežne odeje v februarju in marcu ponoči ne zmrzuje in da se podnevi ne taja. Taka sprememba potrga rastlinam korenine. Ker ne predvidevamo vremena, odenemo tako povrtnino na prostem, ko prvič zemlja zmrzne s smrečjem ali s stebli cvetlic, belušev, fižolovko, krompirjevko i. dr., ne pa z listjem, zakaj to se pod težo snega vleže. Vsled pomanjka zraka se povrtnina pod listjem zaduši.

Tako odejo odkrijemo proti koncu marca, ko se ni več bati večje menjave toplote. Tedaj prezimljeno povrtnino plitvo okopljemo, da pospešimo dostop zraka h koreninam, da oviramo izhlapevanje zemeljske vlage in tudi zaradi nadležnega plevela. Sem spadajo: petršilj, julija sejan, pozni korenček, zimska čebula (lukec), zimska špinaca, zimska solata, avgusta ali septembra sejana, kapus in ohrovt, ki ju presajamo oktobra, in deloma tudi tržaški radič, solatnik. Kodravi ohrovt, kakor je že prej rečeno, ne potrebuje odeje, saj ga zimski mraz celo izboljša.

Ko je povrtnina spravljena, ocedimo vrt listja in druge navlake ter izpraznjene grede prekopljemo ter pustimo neporavnane, v surovem stanju, da mraz zemljo zdrobi in zrahlja. Kodraver nameravamo po načrtu pridelovati solato, kapusnice in plodnice, obenem tudi pognojimo s hlevskim gnojem ali s kompostom, zakaj jesensko gnojenje je v težkih in srednjetežkih zemljah izdatnejše, kakor pomladansko. V naslednji pomladi prekopano zemljo poravnamo in namenjeno povrtnino posejemo ali posadimo sadike.

Da pospešimo razpad komposta, imenovanega »zlata jama«, ga prevržemo. Če pri tej priliki primešamo prlično po 2 kg tomasove žlindre, 1 kg kalijeve soli in 5 kg apnenega prahu na 1 m², pospešimo razkroj komposta in izdatno izboljšamo gnojilno vrednost.

Nadaljevanje na 12. strani

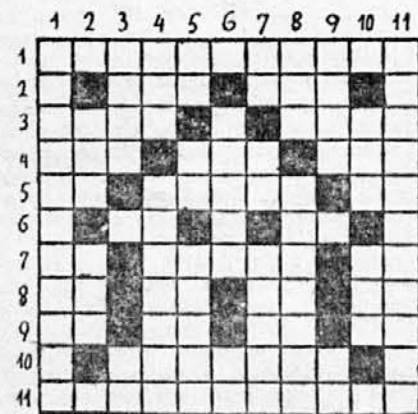

«Signori miei, prego silenzio, diversamente non posso fare l'uovo!» —
«Gospoda moja, prosim mir, sicer ne morem izleči jajca!»

(Marc' Aurelio)

KRIZANKA

Vodoravno: 1. Zvitost. 2. Bilka; posoda. 3. Cilj pri streljanju (do drugega črnega polja); moč. 4. Čutilo; desni pritok Save; šivanka je zanjo narejena. 5. Ploščinska mera (prva in tretja beseda v tej vrsti); v sredi pa: sledi mu navadno izključitev. 6. Od tam je tisti doma, o katerem zabavljivka poje, da je tekkel po klancu...; osebni zaimek. 7. Osebni za-

imek; polotok, čigar del obale obliva Sredozemsko morje (do kraja). 8. Pripovedna pesnitev; pomožni glagol; najstarejše žensko ime (2. sklon množine); del kolesa. 9. Zaniman pomožni glagol; kratica za važno pripombo; romanski spolnik; rudar, ki gore ustvarja (brez srednje črke). 10. Okrasna slička. 11. Redovnik.

Navpično: 1. Kdor svoje namere prikriva. 2. Medmet; nade. 3. Velika španska reka; naselbina (brez samoglasnika). 4. Ljubljansko predmestje; mežnar gre redno tudi na to delo. 5. Romanski spolnik; pouk; tiste, ki so na kraju. 6. Vrsta elektrode; začetnici velikega francoskega klasičnega dramatika (1639.—1699.). 7. Kvartopirec si ga zelo želi; ploščinska mera; pripadnik rase po barvi. 8. Radi ga vtikamo v tuje zadeve; čistiti. 9. Germanski Jupiter; medmet. 10. Neparen; izraz žalosti, bolečine, pa tudi jeze. 11. Livada + pridevnik, ki izraža to, kar gospodinja in kuharica dandanašnji čas težko rečeta.

IZPREMENILNICA

Gal log
dar vaza
Rus bel
dete go
Stevo Boč
vek red
tek čin
Ema niz
meč Kač

Iz vsakega para besed sestavi eno samo besedo. Začetnice povejo našega znamenitega liričnega pesnika, končne črke pa naslov njegove pesmi.

PODOBNO NI ENAKO

Beseda šest črk upravlja, puščobo predstavlja, tihoto proslavlja.

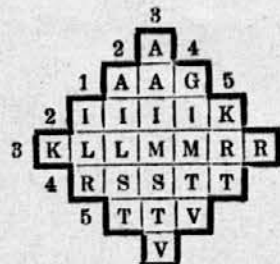
Ce še sedma se vstavi, z njo čast se zapravi, težko jo ozdravi.

Prva druge ne sluti, druga prvo občuti.

SESTAVLJENKA

Koliko različnih samostalnikov v 1. sklonu ednine lahko sestaviš, če so ti črke A G O L S takó na razpolago, da smesh vsako samó enkrat uporabiti, toda v različni sestavi in razporeditvi in morejo nastopati besede z dvema, tremi, štirimi in petimi črkami.

ČAROBEN LIK

1. Tekočina, ki vzdržuje življenje;
2. za nas je trpel;
3. slovanski bog in vršac;
4. nekdanji sovražnik krščanstva;
5. krajevni prislov.

DOLG HLOD

Neki pešec sreča voznika, ki vozi izredno dolg hlod. Zelo bi rad vsaj v korakih izmeril njegovo dolžino, pa

jo ubere za vozom, upajoč, da se bo voznik kaj kmalu ustavil. Toda voznik predolgo ne pokaže take namere (mogoče ni srečal nobene primerne gostilne?), pa naš pešec poseže po drugačnem sredstvu:

Najprej gre ob hlodu v smeri vožnje in našteje od enega do drugega konca 112 korakov, nato pa v nasprotno smer in porabi 16 korakov.

Zdaj je mogel izračunati dolžino bruno, predpostavljajoč seveda, da je delal enakomerne korake in da je tudi voznik vozil z enakomerno hitrostjo. Koliko korakov je bil hlod dolg?

ZAKAJ?

Zakaj si z dobro in zelo tople mesno juho tako hitro opečemo usta, čeprav bi z drugo tekočino iste toplote do tega sploh ne prišlo?

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. smodnik, koz. 2. soda, nahoda. 3. zzz, Arnavti. 4. avenija, um. 5. sraga, ard (= bard). k. 6. otle, leno. 7. l, ari, sedim. 8. Ig, izmamim. 9. daljnim, črv. 10. Ema + Eos, vnos. 11. nas, strnadi.

Enačba: m-lekarna, o-ponašanje, z-voznik, A-dalija, r-juha, Tracija. — Wolfgang Amadeus Mozart.

Izločilnica: Kjer čuvaš spi, tat bedi. Sorodni reki: Drina, Dvina.

Stopnice: 1. maškerada, 2. umazanija, 3. romantika, 4. kramarica, 5. matematik, 6. Sudermann, 7. prevzemam, 8. paradigma.

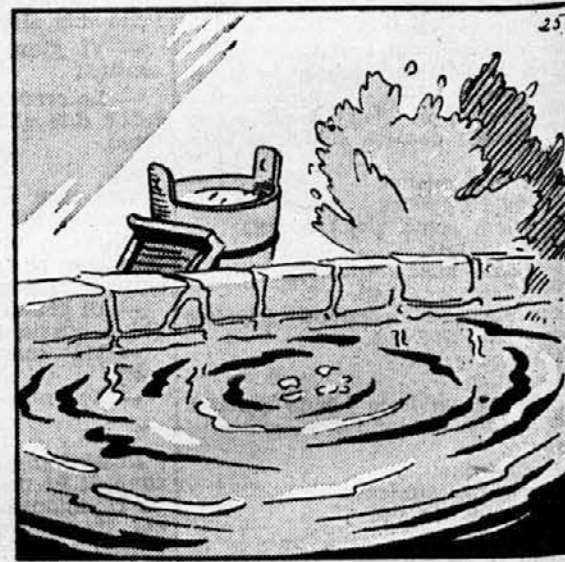
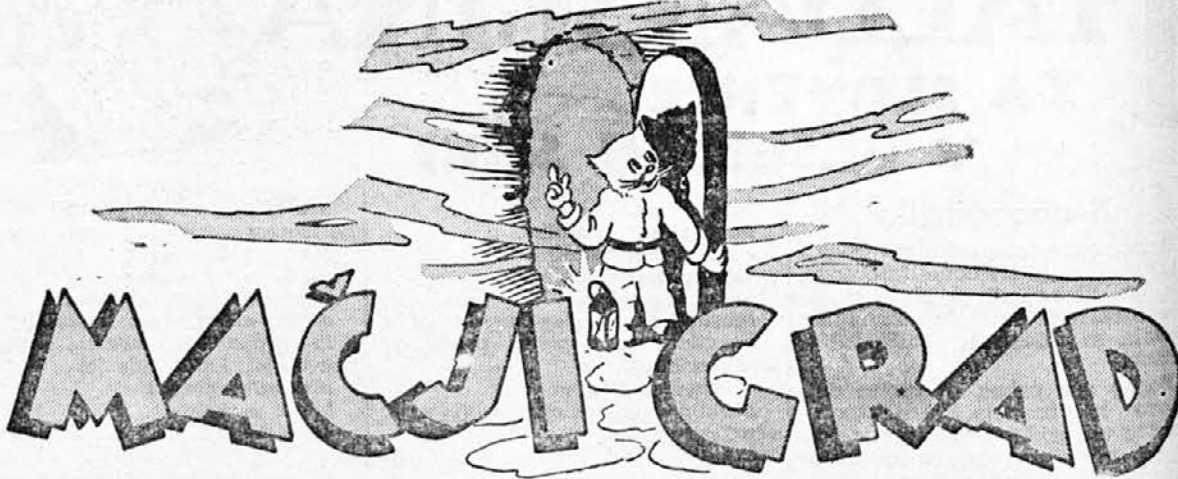
Četvorica: kolač, kopač, kotač, kovač.

Novo posebno število: število, čigar kvadrat obstaja iz dveh parov enakih števil, najdemo po preudarku, da morata biti tako njegov kvadrat, kakor tudi samo število deljivo z enajst. Od upoštevanja vrednih zmnožkov od 11 (33 do 99) ustreza samo 88 zahtevanemu pogoju, 88 na kvadrat je 7744.

Zakaj? Zaradi svoje hrapave površine in temnejše barve vpija, jo kamni mnogo močnejše sončne žarke kakor led, pa se zato močnejše segrevajo in vse bolj topijo led pod seboj. Voda, ki se nabere nad njimi v luknjah, čez noč zamrzne in tako skoraj brez sledu zginejo s površine.

Še enkrat zakaj? Snežna odeja varuje posevke pred vdorom hujšega mraza in ovira, da bi se zemlja močnejše shladila. Sneg je namreč nakupčenje malih ledenih kristalov, med katerimi je zajetega mnogo zraka. Zrak pa je slab prevodnik toplote, kar tudi izkoriščamo pri dvojnih oknih in na čemer je prav tako osnovan ogrevalni učinek naše obleke.

IZVIRNA ISTRSKA PRAVLJICA * BESEDILO JE NAPISAL IN RISBE NARISAL STRIC MIŠKO

DALJE PRIHODNJIČ

Nadaljevanje s 5. strani.

Poslednje besede je izgovoril že v predsobi. Obšel se je in odšel.

Doris je potem štiri ure premišljevala, kako naj se odloči. Vendar si je morala zmerom znova priznati, da se od Pana ne more ločiti. Jurij je napravil veliko krivico njej in Panu, zato se bo pač vrnil. S to mislijo je obšla na raztrganem naslonjaču in položila glavo na Panov hrbet.

Stemnilo se je. Doris je že davno pripravila mizo za večerjo, toda Jurij se ni vrnil. Zelo osamljeno se je počutila. Dvakrat je slišala, da je nekdo odprl vhodna vrata. Odhitela je k vratom, vendar so se vselej koraki spet oddaljili. Ali je bil Jurij res ušel? Ali se res ne bo prej vrnil, dokler ne bo Pana prodala? Morda ga ves teden ne bo videla?

Jurij se je vrnil šele ob dveh popoldne. Doris se je delala, kakor da bi se. Vendar je bila silno vesela, da se je vrnil, ker nikdar več ne bi hotela preživeti tako žalostnega večera. Ko sta se potem začela pogovarjati, sta spoznala, da sta tisti trenutek pripravljena za sporazum. Naposled sta se odločila, da bosta Pana oddala v pasji zavod, kjer bo ostal ves teden, k njima bo pa prišel samo vsako nedeljo, ko bosta ves dan doma.

»Kadar bova malo več zaslužila,« jo je potolažil Jurij, »in bova lahko najela postrežnico, bo pa Pan spet lahko stanoval pri naju.« Tako je bila zadeva rešena.

Naslednji dan se je obema, Doris in Juriju, zdelo stanovanje silno prazno. Nekaj jima je manjkalo. Sprevidela sta, da je bil prav za prav Pan tista svetla točka, okrog katere se je vse vrtelo. Če je bilo prej kosilo slabo, sta se smejala in Jurij je hitro skočil v trgovino po kakšno poslastico. Zdaj se Juriju to ni več zdelo veselo. Kadar je prej Jurij z umazanimi čevlji hodil po sobi, se je Doris smejala njegovi sledi. Zdaj mu je pa povedala, da to ne gre. Veliko takšnih stvari, ki sta se jim prej smejala, sta zdaj jemala resno. Zazdalo se jima je, ko da bi se vse sanje naenkrat razblinile v strogo vsakdanjost in postale celo zornice.

Juriju se je izredno čudno zdelo, da ne sme več počakati Doris, kadar gre k pisarne. Enkrat se je izgovarjala, da gre k frizerju, drugič spet, da gre k prijateljici. Vendar jo je Jurij skoraj zmerom dobil na laži. S strahom je potem pomislil, kaj mu Doris prikriva in kam hodi po službi. Ko mu je potem spet nekako opoldneva Doris dejala: »Pojdi rajši v gostilno k večerji, prišla bom pozno domov in ti ne bom mogla skuhati,« je bilo Juriju dovolj.

Pobledel je in je dejal: »Kam boš pa nočjo spet šla?« »Morda k frizerju?« Nikar ne lažiti!« ji je šepetnil.

»Ali mora poročena ženska zmerom poročati, kje prebije kakšno urico?« je trmasto dejala Doris. »Saj sem vendar odrasla in lahko delam, kar hočem.«

»Kakor veš,« je dejal Jurij trdo. »Vendar mislim, da imam pravico vedeti, kam moja žena hodi in s kom se sestaja.«

»Ne boš me držal na vrvič,« je ježno dejala Doris.

»Potem se bova morala pač ločiti,« je končal Jurij.

Stala sta na razpotju, kjer sta se zmerom razšla. Govorila sta čedalje bolj razburjeno, tako da so ju mimoidoči že opazovali. Prav tedaj, ko je hotela Doris pristati na ločitev, je pogledala na uro. Bil je skrajni čas, da odide v službo.

»Danes me ne bo domov,« je že odhajajoč zaklicala. Videla je, kako je Jurij odšel dalje. Bilo ji je žal. Rada bi stekla za njim in se pogovorila, vendar se ji je tako mudilo v službo.

Jurij pozneje nikdar ni mogel razumeti, kako je tisti dan zdržal v službi. Sedel je kakor robot brez misli pri pisalnem stroju. Morda je sam vsega kriv? Zakaj je odpeljal Pana, ki ga je vendar Doris tako ljubila. Morda bi bila Doris spet takšna, kakor prej, dne, če bi ji pripeljal Pana nazaj? Odločil se je, da bo takoj po službi odšel v pasji zavod in pripeljal Pana domov.

Kakor se je odločil, tako je tudi storil. Takoj po službi je odpeljal Pana domov. Pes je bil ko ponorel od veselja. Skakal je okrog Jurija in vohal zavitek, ki ga je držal v roki. Jurij je bil takoj boljše volje. Prišla sta domov in Jurij je pripravil Panu večerjo. »Da bi se vsaj Doris že vrnila,« je mislil. »Zdaj nama bo obema laže.«

Tisti trenutek je zaslišal pred vrati stopinje. Odhitel je k vratom in jih odprl. Obstal je in ni mogel spregovoriti. Pred vrati je stala Doris in se veselo pogovarjala z mladim moškim v temni suknji. Zdelo se je, da sta se prav dobro zabavala, Juriju je

IPREHOD V KRIMINALNO ZGODOVINO

PANAMSKI ŠKANDAL – AFERA 19. STOLETJA

Zivljenjska tragedija Ferdinanda Lessepsa, zgraditelja Sueškega prekopa

*

Te dni je minilo 72 let, odkar je prva ladja preplula Sueški prekop, delo francoskega inženirja Ferdinanda Lessepsa po načrtih Italijana Negrellija. Slabih 24 let nato je tedanji slavjenec spet stal v središču svetovne pozornosti, a to pot ne več kot slavjenec, ampak kot obtoženec: saj je Lessepsovo ime ne- ločljivo zvezano še z drugim prekopom, a v čisto drugačnem smislu kakor s Sueškim. Škandal Panamskega prekopa je bil tolikšen, da ga moramo primerjati samo še s Stalinskega afero. Kakor v drugo, je bila tudi v prvo afero zapletena marsikakšna ugledna francoska politična osebnost.

Malo preden je počila novica o panamski aferi, so prišli na sled neki drugi veliki aferi — kupčevanju z odklikovanji. Zet predsednika republike si je uredil v prezidentski palači pravcato trgovino, kjer je bilo napredaj vse: dobre službe, protekcije in odklikovanja. Komaj se je vihar polegel je zahrmedel še hujši ciklon panamskega škandala, ki je zamajal v temeljih francoski parlamentarni sistem. Na viharhni parlamentarni zasedanjih in pri sodnih zaslišanjih so se omadeževala imena moži, ki so jih dotlej spoštovali, častili in se jih hkrati bali.

Lepa cesarica otvori Sueški prekop

Drama se je odigrala v več dejanjih in v prologu

16. novembra 1869. so francoskega inženirja Ferdinanda de Lessepsa omenili z laudatorjem največje slave: tisti dan so otvorili Sueški prekop, njegovo življenjsko delo, po načrtih Italijana Negrellija. Cesarji, kralji in prelo nasledniki so bili navzočni, ko je lepa Španka, ki jo je zaljubljenost sanjala — Napoleon III. — po- višala v francosko cesarico, otvorila prekop.

Deset let pozneje — 15. maja 1879. — se je Ferdinand de Lesseps vrgel v novo podjetje: nameraval je skozi panamsko ozino skovati prekop, ki naj bi zvezal oba velika oceana. Sreča, ki mu je stala ob strani pri gradnji Sueškega prekopa, ga je to pot pustila na cedilu. Že od vsega začetka ga je spremljala smola. Že gradbeni načrti so bili pomanjkljivi, povsod sta vladala nered in razpisnost. Med delavci in inženirji je razsajala rumena mrzlota. Že so za gradnjo namenjene milijarde skopnele in morali so delo ustaviti.

Ljudje, ki so bili podpisali posojilo, so postali nezaupni. Samo eno je utegnito še pomagati: novo posojilo, nov dotok denarja. A v ta namen je bil potreben nov zakon. Parlamentarna komisija, ki je o tem odločala, je v začetku z večino glasov to odklonila. Iznenada se je pa glavni nasprotnik posojila premislil. To izpremembo mnenja so si bili kupili špekulanti Panamskega prekopa. Kmalu nato je pa ta kupčija spravila omenjenega člana komisije na zatožno klop pariske porote.

104 podkupljeni poslanci

Poskus, da bi francoski varčevalci podpisali novo posojilo, se je izjalovil. V žepih panamskih špekulantov je bila izginila že pol druga milijarda frankov. V blagajni je bilo samo še 163 milijonov frankov. Sodišče je pa s preiskavo le počasi napredova-

postalo mrzlo in vroče. Kako je mogel biti tako neumen in misliti, da bo spet vse dobro?

Hitro je zaprl vrata in se preden ga je mogla Doris zapaziti, odšel nazaj v stanovanje. Tisti trenutek je tudi že Doris pritisnila na ključ in vstopila. Komaj jo je Pan zaslišal, že je stekel k vratom in ji z veseljem lajanjem naznanil svoj prihod. Doris je pogledala Pana, potem pa stopila k Juriju in ga prijala za roko. Takoj nato je pa stopila korak nazaj, zakaj videla je njegov spačeni obraz.

»Ali je mogoče, da si ti pripeljal Pana domov?« je vprašala.

»Če bi vedel, da imaš družbo, bi tega gotovo ne storil,« je ježno dejal Jurij. »Kdo je bil moški, ki te je spremljal domov?«

Tedaj se je Doris veselo zasmejala. »Ni bil moj, temveč Panov občudovalec,« je dejala. »Stanuje poleg hišničkovega stanovanja in je Panov zaveznik. Danes sem ga vprašala, ali ne bi hotel imeti Pana čez dan pri sebi. Prav rad bi to storil.«

Jurij si je oddahnil, potem pa vprašal: »Kdo je bil pa tisti, s katerim si se sestajala prejšnje večere?«

Doris se je zagonetno nasmehnila in dejala: »Z nekom, ki si nanj tako ljubosumen.«

Ko se je Jurijev obraz spet stemnil, je stopila čisto k njemu in potegnila njegovo glavo k sebi ter mu zašepetala v uho: »S Panom!«

lo, zakaj število kompromitiranih visokih osebnosti je bilo preveliko.

Pariški list »Libre paroles« je začel kompanjo za razkrivanje škandala. Našel je imena obremenjenih politikov in obtožil tri glavne krivce: barona Reinacha, dr. Kornelija Herza in Jacquesa Artona. Le-ta je grozil, da ima seznam 104 poslancev, ki so se dali podkupiti. Nazadnje je bilo obtoženih pet senatorjev in pet poslancev. Celó Georges Clemenceauja so hoteli obdolžiti korupcije, a »tiger« je dokazal, da je obkrovanje docela neutemeljeno.

Nazadnje je sodišče izpregovorilo, 11. januarja 1893. se je prvič sestalo pariški kazensko sodišče. Na zatožni klopi je poleg drugih sedel Charles de Lesseps, sin graditelja Sueškega prekopa, ki je bil preveč bolan, da bi mogel sam priti pred sodišče.

Charles de Lesseps je med zaslišanjem rekel pri neki priložnosti o obtoženih ministrih in parlamentarcih: »Dal sem jim denarja, kakor daš uro razbojniku, ki te napade v temnem gozdu.« Po mesec dni trajajočih razpravah je sodišče razsodilo: Charles de Lesseps je dobil pet let ječe, drugi obtoženci pa po dve leti. Toda prizivno sodišče je kmalu vse obsojenice izpustilo...

Minister joče...

Panamski proces je bil pravcata justična drama. Bil je pa samo predigra velikega procesa, ki se je začel 9. maja naslednjega leta pred pariškimi porotniki. Središče tega procesa je bil spet Charles de Lesseps, ki ga je bila prva obsodba popolnoma stila. Razen njega je pa to pot sedel na zatožni klopi še nekdo; to je bil delovni minister Baihaut, ki je bil dobil od družbe za gradnjo Panamskega prekopa 300.000 frankov podkupnine in je tako pristal na razpis novega posojila. Bil je pa tako nepreviden, da je dobljenih 300.000 frankov naložil v banki pod svojim imenom.

Baihaut je kakor pred preiskovalnim sodnikom tudi pred porotniki priznal svojo krivdo. Njegov nastop pred sodiščem je bil posebno mučen. Mož je neprestano jokal in hitel in je pri poslušalcih zbuja bolj ogorčenje kakor usmiljenje. Charles de Lesseps je med drugimi politiki obtožil tudi Clemenceauja.

»Tigrova« izpoved

10. maja je priredilo porotno sodišče svojim stalnim poslušalcem pravcato slavnostno predstavo. Saj je bilo na programu tudi Clemenceaujevo ime. Kako čudovito je bilo za nekatera, da so osvojenega moža mogli videti na zatožni klopi! »Tiger« pred sodiščem — tisti »tiger«, ki je z zamahom šape stigmatiziral še tako trdna ministrstva, bivši predsednik vlade, ki je bil začel svojo politično kariero s tem, da je s stopnic sodne palače vzkliznil ruskemu carju Aleksandru II.: »Živela Poljska, gospod!« Clemenceau se je neustrašno lotil državnega tožila in ga je že čez nekaj minut pritisnil ob zid. »Tiger« je zmagovalno odšel. Razprava se je zanj sijajno končala...

Jesensko de o na vrtu

Nadaljevanje z 9. strani

Naše prsti so po večini siromašne na apnu. Apno zemljo ogreva, jo rahlo, pospešuje delovanje koristnih zemeljskih bakterij, da postane rodovitnejša in obenem uniči mnogo škodljivcev v zemlji. Trosimo ga pa v prah razpadlo po 20 do 30 dg na m² vsako tretje ali četrto leto v pozni jeseni, ko so tla suha ter ga takoj podkopljemo ali vsaj podgrabimo, da se dobro zmeša z zemljo. Za težke zemlje uporabljamo v prah razpadlo živo apno, za lahka peščena tla pa zmlet apnenec. Ako nameravamo zemljišče pognojiti tudi s hlevskim gnojem ali takimi umetnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, mora med gnojenjem in apnenjem preteči najmanj mesec dni, ker sicer apno uniči dušik, dragoceno sestavino v gnoju.

Povrtnina potrebuje obilo vlage, zato, ob suši zalivamo. Da zemljo obogatimo na vlago jo zrahljamo 60 cm globoko. Pri tem pa pazimo, da vrhno živo prst odmetujemo na površje, srednjo mrtvo pa pustimo spodaj prerahljano. Le rahla prst zadržuje vodo, ki jo vsled kapilarnosti oddaja rastlinam. Za to delo je najprimernejši čas jesen.

Kalikor ima vrtnar orodja, ga čez zimo spravi v suh prostor, da ga rja ne uničuje, ga osnaži in namaže s strojnim oljem. Pokvarjeno orodje popravi in manjkajoče dokupi, da bo spomladj vse pri rokah.

Naslednji dan je pa neki dramatski dogodek povzročil neznanski hrup. Na zaslišanje je prišla neka lepota: madame Cottujeva. Obtožila je ravnatelja francoske državne policije, da jo je hotel najeti za neko vohunsko afero. Šlo je za seznam desničarskih korupcionistov, zakaj policiji so bili znani samo kompromitirani levičarji. Vlada je desničarjem zagrozila z razkrinkanjem, da bi tako škandal zadušila. Vsem tistim, ki bi priskrbeli obremenilne dokaze, je zagotovila, da ne bodo kaznovani.

Izpoved madame Cottujeve, ki jo je hotel policijski ravnatelj najeti za to, da bi priskrbel vse potrebne dokaze, so povzročile velikanski hrup. Poslušalci so začeli divjati in protestirati. Odvetniki so mahali z rokami in zaman skušali občinstvo pomiriti. Državni tožilec je dobil napad naduhe. Zasliševanje je bilo podobno sodnemu dnevu.

Drugi dan je bilo soočenje policijskega ravnatelja in lepe vohunke. Madame Cottujeva je bila mirna in odločna, policijski ravnatelj je pa jecjal in ni mogel do besede. Poslušalci so se naslajali. Neznansko imenitno se jim je zdelo, da je policijski ravnatelj nazadnje podlegel.

Žalostni konec slavnega moža

Kaj se je pa zgodilo s Ferdinandom de Lessepsom, medtem ko so pariški porotniki sodili njegovega sina in ostale obtožence? Sueškega zmagovalca in panamskega premaganca je že v začetku proslule afere zadela kap. Prepeljal so ga na njegovo posestvo v La Chênaye, kjer so njegovi otroci skrbeli zanj z vso nežnostjo in mu pomagali mirno do- trpeti.

Čudne obsodbe prejšnjih stoletij

Neka holandska gospodinja je v sedemnajstem stoletju prva prišla na zamisel, da bi belo perilo naškroblila. Ko so se prvi poskusi s škrobom posrečili, je kaj kmalu prišla njena zamisel med svet in ženske so jo z veseljem sprejele. Kmalu je postalo naškrobljeno perilo velika moda. Holandska, ki je to modo uvedla, je pa postala znana osebnost med ženskim svetom. Vse so ji priznavale njeno zmocnost in ji plačevale vse njene zamisli na tem polju z dragim denarjem.

Narobe so pa ženske tistega stoletja strogo obsodile neko drugo iznajdljivo, ki si je omislila plavilo. Njenega izuma na noben način niso priznale in so jo imenovala prevzeto in celo predrznico. Sodišče je njeno vneto celo kaznovalo z zaporom.

Alkalični in kisli ljudje

Moderni zdravniki trde, da se lahko ljudje delijo po svojem kemičnem sestavu krvi v dve veliki skupini: v alkalične in kisle ljudi.

Ljudje, ki imajo kisli krvni sestav, se nagibajo, po mnenju teh zdravnikov, debelini, sladkorni bolezni, revmatizmu, čezmerni želodčni kislini, visokemu krvnemu pritisku, migreni, prežgodnemu sivenju las in zgagi. Drugače pa dajejo ti ljudje prednost dobrim jedem, veliko jedo in pijejo. Po temperamentu so to veseli in flegmatični ljudje.

Ti ljudje potrebujejo alkalično hrano, kakor na primer sveže in suho sadje, zeleno povrtnino, paradižnike, korenje, zeleno, rdečvico, kumare, krompir, kostanj, suho grozdje, lešnike, solate, mleko in jogurt. Vsa jedila pa ne smejo biti veliko soljena, najboljšje je pa, če jih sploh ne solijo.

Alkalični ljudje pa morajo uživati kiselskasto hrano, tako meso, ribe, jajca, sire, kisló mleko, sočivje, grah, fižol, črn kruh, spinačo, koruso, cvetačo, kuhana testa, makarone, kolače, narjene iz čokolade in limone, čaj in pivo. Tudi mineralne vode lahko kdaj pa kdaj pijejo.

Včni led pod zemljo

V predelih Severne Sibirije je zemeljska površina leto in dan zaledenela. Led se niti v poletnih mesecih ne odtaja. Na mnogih mestih je pa ledena plast 6 do 7 metrov globoka. Našli so pa že mesta, kjer je bila zemeljska površina zamrznjena tudi 100 do 115 metrov globoko.

Ce na takšno zemljo postavijo hišo, se kaj lahko zgodi nesreča. Zaradi segrevanja hiše, se led prične taliti in voda vdira v hišo. Zgodilo se je že, da je voda preplavila hišo prav do stropa.

Zato pa prebivalci zelo pazijo in se prav dobro spoznaajo po okolici, da vedo, kam in kje smejo postaviti svoje domove, da jih ne prepodi voda in poplava.

Ali znate računati z velikimi števili?

Velika števila imajo skoraj na vsakega poseben učinek. Če vam na primer nekdo pove: »Ta in ta ima milijon«, tedaj se vam zdi, ko da so vam možgani za trenutek odpovedali pokorščino. V tistem edinem trenutku ste zanesljivo premislili, kaj vse bi si lahko privoščili za milijon!

Več kakor en milijon so pa štirje in pol milijona in prav toliko prebivalcev ima Švica. To je velika množica ljudi. Če bi vsakemu posebej hoteli stisniti roko, potem bi v svojo grozo spoznali, da ima dan samo 86.000 sekund. Če bi namreč potrebovali za vsaj stisk roke samo eno sekundo, bi imeli z vsemi švicarji kar pet mesecev opravka. Pri tem seveda računamo, da ima dan samo osem ur.

S temi nesrečnimi milijoni bomo zdaj napravili poskus. Kaj bi se zgodilo, če bi vseh štiri in pol milijona švicarjev hkrati odšlo proti Vierwaldstätterskem jezeru in bi vsi naenkrat odšli v vodo in se kopali. Vierwaldstättersko jezero ima 110 km² površine. Najprej bi stopili v vodo in bi vsak s svojo osebo izpodrinil za 50 do 100 litrov vode. Vodna gladina v jezeru bi se zaradi vsakega kopalca nekoliko dvignila. Zdaj vas pa vprašamo: za koliko bi se jezerska gladina dvignila, če bi se vseh štiri in pol milijona švicarjev naenkrat potopilo vanjo?

To vprašanje je zadal neki profesor dijakom visoke tehnične šole v Curihu. Zanimivo je, da so skoraj vsi precejnejevali porast vode. Zanesljivo boste pa kljub temu opomnu tudi vi tako storili.

Mirno tvegajte in poskušajte rešiti uganko. Tako boste vsaj vedeli, ali ste dojemljivi za velika števila ali ne. Rekli boste, saj je vendar jasno, da se mora jezerska vodna gladina občutno dvigniti, če stopi vanjo kar štiri in pol milijona kopalcev. Poskusite!

Morda se vam bo godilo prav tako, kakor se vam zgodi, če slišite, da ima nekdo milijon. Mislili boste, da je to neskončno veliko, ko si boste pa stvar podrobneje ogledali in porazdelili, boste uvideli, da vendar ni tako.

Rešitev

Vierwaldstättersko jezero ima 110 kvadratnih kilometrov površine. Če torej vsak, ki stopi v vodo, izpodrine 50 litrov vode, potem se pri štirih in pol milijona kopalcev vodna gladina jezera dvigne za dva milimetra. To ni tiskovna napaka, kakor morda mislite. Izredno majhno število si lahko tako razložite, da je štiri in pol milijona ljudi proti površini jezera izredno malo. Če namreč površino jezera, torej 110 kvadratnih kilometrov, preračunate v kvadratne metre, dobite 110 milijonov kvadratnih metrov. Vsak kopalca ima torej v jezeru nič manj ko 25 kvadratnih metrov prostora. Vseh 50 litrov vode, ki jo na tem prostoru izpodrine, se potem razdeli in vodna gladina se le za malenkost dvigne.

Če bi sami stopili v jezero, smo za jezero tako rekoč kaplja v morje. Vodna jezerska gladina bi se zaradi nas dvignila komaj za deset milijonski del milimetra. Zdaj vidite torej, kako majhni smo.

Za zdravljenje seksualne

impotence

za spolno slabost in ojačitev funkcije spolnih žlez poskusite orig. neškodljive

„Fortisex“ pilule

Dobe se v vseh lekarnah: 30 pilul L. 32—, 100 pilul L. 83—. Po pošti pošilja glavna zaloga:

Lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana,

Kongresni trg Reg., 28-856-37